

Most

praznična izdaja

Cenjene občanke in občani!

Leto je naokrog. Vsem se zdi, da zelo hitro. Tempo življenja je neusmiljen in včasih imamo premalo časa drug za drugega. Tako v družini, na delovnem mestu ali v okolju, kjer živimo. Naj bodo praznični dnevi čas in priložnost, ko lahko te stvari popravimo. Želim Vam obilo osebne sreče in zdravja, da bomo lahko vsak po svoji moči prispevali k lepši in svetlejši prihodnosti.

Veseli božič in srečno v letu 2009.

Župan Andrej Maffi

Časopis občine Kanal ob Soči / december 2008 / št. 21 / leto VI / odgovorni urednik: Valter Pregelj / www.obcina-kanal.si / brezplačen izvod

Razsvetljene ulice, kaj pa ljudje?

Foto: Damijan Volk

... Z MOSTA ...

Prazni(čni) um

Vozički ječijo v mrzličnih pričakovanjih. Na vsakem koraku mamljiva ponudba, bleščava, lišp. Oči hlastajo z iztegnjenimi rokami. Akcija tu, akcija tam! Cene padajo, denarnice se tanjšajo. Nori december, zamahnejo družbeni kronisti. Nor je ta svet, odgovarjajo dušebrižniki.

Karavana umet(el)nega žongliranja s človekovimi potrebami pa grabi naprej. Ko je kriza, še bolj agresivno!

Opazke o psihozi potrate, prestiža, hedonističnega razvrta in eshatološkega poka spremljajo zamaknjeni nasmeški, prezirljivi pogledi, vdanost v srečni trenutek obrata. So pač prazniki in priložnosti za drobne naslade in obdarovanja, se vrstijo razlage.

Prazni(čni) um ne rabi "raison d'etra", da bi osmislil in upravičil ravnanja ljudi, ki se drenjajo pred blagajnami, na hladnih in okinčanih ulicah ali tonejo v pijanih veseljačenjih.

Tradicija izgublja oziroma je (že) izgubila pristni sijaj patine in postala kičasta.

Kritični Um izginja v oddaljenih obzorjih. Toda njegov glas se dotakne vsakega, ki mu je voljan prisluhniti. Skromno, nevsiljivo, doživeto. Kot Božičku, ki z otroških lic razpiha zlati prah cene in posiljene pozornosti, namesto nje pa vdihne ljubezen in spoštovanje do enostavnih in preprostih resnic. Nalik tej, da kolikor iskreno daš iz Srca, toliko iz njega dobiš. In toliko v vesolju človeškega reda in pravične metafizike tudi veljaš.

Valter Pregelj

Od izročila do potrošne "duhovnosti"

KANAL – (Pred)novoletni dnevi so povezani z zimskim sončnim obratom in so jih častili že stari Rimljani. V času, ko v naravi vladata tema in nerodovitnost, so ljudje vedno prižigali ogenj, darovali bližnjim in umrlim ter skrbeli za boljše medsebojne stike. Od tod morda dvojnost tega časa. Na eni strani duhovnost, poglobljanje vase, negotovost in čiščenje, na drugi pa povečana druženja, praznične gostije, krašenja in obdarovanja.

"Zame je pomembno, za koga nekaj kupim. Vesela sem, če nekoga osrečim. Rada imam drobne pozornosti, kajti velika, draga darila človeka bremenijo - če jih sprejmeš ali če jih moraš dati," pravi **Bogdana Kos** iz Ročinja.

Duhovnost adventa in poglobljeno pričakovanje Svetega večera v krščanstvu sodita v intimni svet posameznika, medtem ko so miklavževanje, božič, silvestrovo, Novo leto in Sveti trije kralji prazniki, ki so se vedno bogato in pestro izražali tudi navzven.

"Advent je čas priprave na božič. Ta čas pričakovanja pozivlja simbolika adventnega venca, ki je priljubljen tudi po naših domovih. Advent je torej čas, ko pričakujemo rojstvo Božjega sina," poudarja kanalski župnik **Robert Ušaj**.

Božični večer in božič sta vrhunec decembrskega praznovanja – tako v intimno duhovnem kot pozunanjenem smislu.

Darja Skrt
Irena Hočevar Kržičič

Več na str. 12 in 13

Čestitke ob dnevu samostojnosti in enotnosti

IZ VSEBINE

Zadnji dnevi so prav nič človeški, pravi novi slovenski zunanji minister Samuel Zbogar. Doma je iz Deskel. Več na str. 4

Robertu in Alenki Hvalica iz Ročinja se je dvojna sreča "zgodila" dvakrat. V družini jih je tako šest. Več na str. 11

Objem, stisk rok, pogled v oči, bližina, ki greje, naj glasno govori, da za srečo, radost, hrabro ime štejeta iskrenost in odprto srce.

Doživet, zaupen božič in uspehov polno 2009 vam želi uredništvo Mosta.

Projekti za podeželje

Ko zadiši po kolaču in obleki

Politika EU se je v času priprav na programsko obdobje 2007 - 2013 na področju kmetijstva usmerila k podpori celovitega razvoja podeželja. Pri tem je upoštevala program "Leader", ki pomeni poseben pristop k spodbujanju razvoja podeželja in se ga izvaja na lokalni ravni ob dejavni vlogi lokalnega prebivalstva.

Piše: Nika Testen

Poudarek je na razvoju in trženju lokalno tipičnih izdelkov, pridelkov in storitev na podeželju, krepitev znanja, razvoju turistične infrastrukture na podeželju, revitalizaciji in varovanju naravne in kulturne dediščine.

Lokalna razvojna strategija za hriboviti del Severne Primorske obsega območja občin Kobarid, Bovec, Tolmin, Cerklje, Idrija, Kanal ob Soči ter območje Trnovske in Banjske planote v Mestni občini Nova Gorica.

Občina Kanal ob Soči se je v letošnjem juliju odzvala javnemu pozivu Lokalne akcijske skupine (LAS) za razvoj in sicer za projekte v letu 2008. V sodelovanju s projektnimi partnerji TD Kolovrat-Lig in Osnovno šolo Kanal so prijaviteli projekta **Marijacejski kolač in Kanalska obleka za posebne priliko**. Programski odbor Las za razvoj je za oba projekta odobril sofinanciranje in s tem je lokalna skupnost pridobila sredstva Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja. Vrednost obeh projektov znaša **40.000 evrov**.

"Od pristopa 'Leader' pričakujemo 70-odstotno sofinanciranje. S projektoma bomo prispevali k ohranjanju kulturne dediščine, k večji prepoznavnosti občine in k dodatni ponudbi novih produktov," pravijo v kanalski občinski upravi.

V sodelovanju s tolminsko enoto Zavoda za gozdove Slovenije prijavljajo v okviru Las-a za razvoj podeželja še projekt "Gozdna učna pot", skupaj z Idrijsko-Cerkljansko razvojno agencijo pa pripravljajo izobraževalne delavnice na temo razvoja podeželja, ki bodo potekale po različnih mestih na Severnem Primorskem.

Kanalska obleka za posebne priliko

Prostorski načrt občine

Zbiranje pobud, želja in strokovnih podlag

Na podlagi Zakona o prostorskem načrtovanju, ki je bil sprejet v letu 2007, so občine zavezane do konca leta 2009 sprejeti nov prostorski akt - občinski prostorski načrt (OPN). Ta bo nadomestil sedaj veljavne prostorske akte občine - dolgoročni plan in srednjeročni družbeni plan ter prostorske ureditvene pogoje. Občina Kanal ob Soči je z objavo Sklepa o pripravi občinskega prostorskega načrta (Ur.l. RS št. 79/08) uradno začela s postopkom sprememb planskega akta oziroma s pripravo povsem novega prostorskega načrta občine.

Priprava: Nives Prijatelj, direktorica občinske uprave

Sliki: Bruno Bizjak

Nives Prijatelj

Ena od pomembnejših nalog občine je načrtovanje prostorskega razvoja s sprejemanjem ustreznih aktov, ki so hkrati tudi pomemben inštrument za pospeševanje gospodarskega razvoja. Prav takšen poudarek pa je - tudi zaradi žalostne preteklosti, ki se kaže v veliki obolevnosti za azbestozo - potrebno v tem okviru nameniti varstvu okolja.

Občina je trenutno v postopku pridobivanja strokovnih podlag in si-

cer demografske študije, ekonomsko-geografske in komunalno-energetske študije, analize razvojnih možnosti, študije ranljivosti prostora, lokalno energetskega koncepta, analize razvojnih pobud, razvojnih potreb in možnih dejavnosti za občino, analize politve in drugih strokovnih usmeritev. Vse to smo zaupali v izdelavo zunanjim izdelovalcem oziroma podjetjem: Struktura d.o.o., Golea d.o.o. in Koda d.o.o..

Na občini smo začeli zbirati tudi pobude zainteresiranih občanov,

pravnih oseb, združenj ter krajevnih skupnosti za spremembo namenske rabe prostora.

Do sedaj smo pridobili študijo o analizi razvojnih možnosti (za demografijo, naselbinsko mrežo in gospodarstvo), ki smo jo 19. novembra 2008 predstavili odboru občinskega sveta (Odboru za gospodarstvo, varstvo okolja in gospodarske javne službe ter Odboru za prostorsko planiranje in gospodarjenje z nepremičninami). Žadnjemu bo potrebno zaradi nesklepčnosti ponoviti predstavitev

omenjene študije.

Izdelan je tudi delovni osnutek študije o ranljivosti prostora. Ta bo podlaga za presojo o sprejemljivosti različnih prostorskega razvoja iz vidika varstva okolja. Druge strokovne podlage načrtujemo pridobiti do konca leta. Skupaj bodo predstavljale osnovo za postavitev strategije razvoja občine in skladno s sprejeto strategijo dokončanje prostorskih aktov, ki bodo omogočali njeno izvajanje oziroma uresničevanje.

V premislek: Kako naj se v prihodnje razvija kanalska občina?

Svetovni splet v vsako gospodinjstvo

Zagotovitev priključka na svetovni splet vsakemu gospodinjstvu do septembra 2009 ne bo uresničen, ker je naložba preseгла načrtovane stroške. Tako je namesto z javnim razpisom upravičenih 3.000 evrov prišlo na gospodinjstvo skoraj 6.000 evrov.

Zato poteka iskanje drugih možnosti za izpeljavo tega projekta.

Kristina Marinič

Proračun 2009 Naložbeno usmerjen osnutek

Občinski svet Občine Kanal ob Soči je že obravnaval osnutek proračuna za leto 2009, ki je zelo investicijsko naravnani. V njem bo dobrih 9,7 milijona evrov prihodkov.

Piše: Metoda Humar

Prihodki so za 40 % večji kot prejšnje leto, predvsem tudi zaradi 2,6 mio evrov evropskih sredstev, ki so namenjena za sofinanciranje graditve odprtega širokopasovnega omrežja elektronskih komunikacij. S tem bo vsem občanom omogočen dostop do svetovnega spleta.

Med državnimi sredstvi je 3,5 mio evrov glavarine (del dohodnine, ki ga država odstopi občinam). Pomemben vir prihodkov so tudi koncesije od vodnih pravic in koncesije od iger na srečo (1,2 mio evrov).

V 11,5 milijona evrov odhodkov predstavljajo tekoči odhodki in tekoči transferi 40-odstotni delež, investicijski odhodki in transferi pa 60-odstotni delež.

V osnutku proračuna so zagotovljena sredstva za izobraževanje in programe socialnega varstva, kot pač nalaga zakonodaja, za sofinanciranje programov kulturnih, športnih, humanitarnih in drugih društev pa bo občina namenila vsaj enak delež sredstev kot v letu 2008.

Na investicijski strani proračuna so naložbe, ki so se začele že v letošnjem letu. Med največjimi je izgradnja čistilne naprave v Desklah, ki se sofinancira z evropskimi sredstvi, graditev prve faze parkirišča in tržnice v Kanalu ter mrliške vežice v Avčah. V prihodnjem letu je na področju vodooskrbe načrtovana graditev vodovoda Lokovec – Kal nad Kanalom, ki se tudi sofinancira iz evropskih sredstev, ureditev vrtnice Drmota za vodovod Zagora in ureditev črpališča Globno za vodooskrbo Deskel. Za obnovo stare šole v Ročinju pridobiva občina sredstva iz evropskih skladov. Nadaljevala se bo obnova Kulturnega doma v Ligu in strehe večnamenskega prostora na Srednjem.

Za kritje presežka odhodkov nad prihodki pa se bo morala občina zadolžiti za 683.000 evrov.

Občinska uprava je v skladu z novim poslovníkom občinskega sveta objavila na svoji spletni strani javno razgrnitev osnutka proračuna za leto 2009. Nanj so lahko občani dajali pripombe med 18. novembrom in 3. decembrom. Pripombe se bodo smiselno upoštevale pri pripravi in sprejemanju predloga proračuna.

Kanalski svetniki "pretresajo" proračun za prihodnje leto

Ljudmila Milica Zimic, podžupanja (SDS)

Nujno do prostorov za mlade in starejše

Ob imenovanju za podžupanjo me je župan Andrej Maffi zadolžil predvsem za urejanje zadev na področju negospodarstva in za vodenje sej občinskega sveta, za katerim je v sedanjem sklicu že polovica mandata.

Za občane je pomembno predvsem to, da jim občina zagotavlja uresničevanje najosnovnejših potreb na področju varstva otrok, osnovnošolskega izobraževanja, zdravstva, kulture, športa, oskrbe s pitno vodo, vzdrževanjem komunalnih naprav, cestnega omrežja in številnih drugih zadev iz vsakdanjega življenja v domačem okolju.

Naša občina zagotavlja v tem mandatu zadovoljevanje teh potreb na ravni dosedanjih standardov, ki so dokaj visoki, nekatere potrebe pa celo nadstandardno. Občina pa poleg teh osnovnih funkcij uresničuje svoj razvojni del preko investicijskih vlaganj. Tako kot je geografsko, demografsko, gospodarsko in v vseh drugih pogledih raznoliko območje, tako so tudi legitimno različni interesi svetnikov, ki zastopajo okolja, kjer so bili izvoljeni. Zato je potrebno nekoliko zamakniti ostale načrtovane naložbe.

Za nujno potrebni dom starejših občanov upam, da se bodo kmalu uspešno končali dogovori z lastnikom zemljišča, tako da bo prišlo do odkupa celotne površine "pod Lurdom". Ta lokacija je za graditev doma upokojevcev - po že opravljenih študijah in raziskavah šestih lokacij - najprimernejša in najugodnejša iz vseh vidikov. Trenutno je v izgradnji letošnja največja občinska investicija, t.j. čistilna naprava Deskle, za katero je občina uspela pridobiti tudi dodatna finančna sredstva iz evropskih kohezijskih skladov. V prihodnje bo potrebno pospešeno razreševanje okoljske problematike tudi na ostalih območjih občine, saj to od nas zahtevajo evropske direktive.

Tudi dela na parkiriščih in tržnici v Kanalu so se začela izvajati in upam, da bodo končana v predvidenem roku. S tem bodo dodatna parkirna mesta rešila velik problem središča Kanala. V letošnjem letu je bila v dogovoru z družbo Salonit uspešno izvedena sanacija akustike v športni dvorani v Kanalu. Osebnostno si prizadevam tudi za čimprejšnjo ureditev prostorov za mladinske klube v Kanalu in Desklah, saj mladi trenutno nimajo primernih prostorov za kakovostno izrabo prostega časa, druženje in za druge koristne dejavnosti.

V Kalu nad Kanalom uspešno deluje nova enota vrtca, kar smo na občini v celoti podprli. V Ligu je kulturna dvorana dobila novo streho in upam, da se bodo ostala nujno potrebna dela nadaljevala prihodnje leto, kakor tudi, da bo z različnimi vsebinami in dogajanjem dokončno zaživela športno-kulturna dvorana v Levpi. Na Kambreškem pričakujem, da bodo nadaljevali s prenovo prostorov v hiši KS in da se bo dokončno doreklo o namembnosti kulturne dvorane na Srednjem.

Predvsem pa pričakujem - podobno kot doslej - pri delu občinskega sveta veliko strpnosti in uspešnega dogovarjanja, ki bo v prid in čast vsem nam. Sprejete odločitve pa naj bodo tiste, ki so najboljše.

Vsem občanom naše občine in vsem, ki radi prihajajo med nas, v prihajajočih prazničnih dneh voščim obilo zdravja, miru in osebne sreče.

Foto: N. Ozebek

Samuel Žbogar, slovenski zunanji minister iz Deskel Talentu ni mar velikost kraja

Diplomirani politolog mednarodne smeri je vodenje zunanjega ministrstva prevzel po dveh desetletjih diplomatskega dela. V tem času je zasedal kar nekaj pomembnih položajev. Bil je prvi sekretar slovenskega veleposlaništva v Pekingu, namestnik veleposlanika pri Združenih narodih, državni sekretar na zunanjem ministrstvu in zadnja štiri leta slovenski veleposlanik v Združenih državah Amerike. Kljub obilici dela si je šef naše diplomacije utrgal košček svojega dragocenega časa tudi za nas.

Sprašuje: Ksenija Černuta

Sliki: Toni Dugorepec

Po ministrski zaprisegi v državnem zboru

Kako ste preživeli prve ministrske dneve? V medijih smo lahko videli, da so vas že takoj zasuli z vprašanji o aktualnih temah.

Prve dni ministirovanja sem se v glavnem posvečal iskanju poti za reševanje problemov s Hrvaško ter pogovorom z diplomati v ministristvu. Tretji dan po prevzemu poslova sem s predsednikom republike dr. Danilom Türkcom obiskal Zagreb. To je bil moj prvi obisk v tujini in glede na tesne, a tudi problematične odnose med državama, zelo primeren. Pretekli teden pa sem spremljal predsednika vlade Boruta Pahorja ob njegovem obisku institucij Evropske unije ter se udeležil ministrskega zasedanja zavezništva NATO.

Zakaj ste se odločili sprejeti vlogo zunanjega ministra in čemu nameravate dati največ pozornosti?

Predsednik vlade Pahor mi je ponudil mesto ministra za zunanje zadeve. Kot nekdo, ki več kot dvajset let deluje za slovensko zunanjo politiko, sem ponudbo sprejel kot priložnost, da poskušam sooblikovati prioritete slovenske države v zunanji politiki. Slovenija je po

članstvu v EU in NATO ter po predsedovanju integraciji v obdobju, ko mora razmisliti o področjih, kjer lahko znotraj EU in v mednarodni skupnosti dá svoj poseben pečat.

Kakšna bo Vaša politika do Hrvaške?

Slovenija podpira Hrvaško na njeni poti v NATO in EU. Ta teden je vlada poslala predlog za ratifikacijo pristopnih protokolov Hrvaške in Albanije k Washingtonski pogodbi (NATO) v Državni zbor, s čimer dokazujemo našo podporo. Hrvaško podpiramo tudi na njeni poti v EU. Ob tem pa moramo ščititi svoje nacionalne interese. S hrvaškim kolegom sva se ta teden dogovorila, da bova okrepila medsebojno komunikacijo in sodelovanje med ministristvoma - s ciljem krepitve spoštovanja in zaupanja med državama.

Kako se boste odzivali na probleme v zamejstvu?

Za problematiko zamejstva imamo v vladi posebnega ministra, kolego dr. Boštjana Žekša. Seveda pa bo tudi ministristvo za zunanje zadeve v stikih z vlada v Rimu, na Dunaju, v Budimpešti in Zagrebu nadal-

jevalo s podporo in zaščito interesov slovenskih manjšin v teh državah.

Za Vami je veliko let bivanja v tujini. Kako ste se tam počutili? Bi se tja še vrnili?

V tujini (Peking, New York, Washington) smo se kot družina vedno dobro počutili. Ko se človek odpravi v tujino, mora svoje novo okolje vzeti za svoj dom. Mi v tujino vedno odnašamo s sabo vse fotoalbe, pa knjige, slike in druge predmete, ki hišo naredijo dom. Tako je tudi vsaka selitev vedno težka. In bolj ko odraščajo otroci, vse težja in bolj komplicirana je zanje selitev. Vseeno pa mislim, da bi se v tujino verjetno še vrnili.

Imate družino. Kako sprejema to Vašo vrhunsko kariero?

Družina mi stoji ob strani. Sicer ji kaj drugega ne ostane, ko pa jih stalno premikam po svetu. Imam tri otroke in otroci od življenja v tujini veliko pridobijo - od jezika do širjenja obzorij in sprejemanja različnih kultur. Je pa seveda ta selitev po svetu za njih tudi zelo naporna. Po nekaterih mnenjih je selitev ena najbolj stresnih zadev v življenju.

Izhajate iz majhnega kraja, kjer je takšen uspeh, kot ste ga Vi

dosegli, že kar neverjeten. Ali Deskle še obiščete in kako jih doživljate danes?

Ne vem, zakaj bi bili uspešni ljudje samo iz velikih krajev. Mislim, da je talent kar enako porazdeljen med malimi in velikimi kraji. Domov k staršem se še vedno z veseljem vračam. Sicer je te dni moj urnik takšen, da me bodo

Foto: Družinski arhiv

Osemletni Samuel

verjetno bolj oni obiskovali v Ljubljani, kot pa jaz njih doma. Se pa dogovarjam s krajanji Deskel, da pridem v bližnji prihodnosti na eno od njihovih prireditiv.

Življenjepis

Rodil se je 5. marca 1962 v Postojni. Osnovno šolo je obiskoval v Desklah, gimnazijo v Novi Gorici, študiral pa je politologijo smer mednarodni odnosi na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani. Svojo poklicno pot je začel leta 1987 kot svetovalec v Sektorju za sosednje države pri Republiškem komiteju za mednarodno sodelovanje v Ljubljani. Leta 1990 je postal tretji sekretar v Upravi za sosednje države pri Zveznem sekretariatu za zunanje zadeve v Beogradu. Po vrnitvi v Slovenijo leta 1991 je bil svetovalec na Ministrstvu za zunanje zadeve, sekretar slovenske delegacije na mednarodni konferenci o nekdanji Jugoslaviji, sekretar v Predstavniskem uradu Slovenije pri opazovalni misiji Evropskih skupnosti v Zagrebu ter svetovalec ministra in sekretar v uradu generalnega sekretarja na zunanjem ministrstvu. Leta 1993 se je preselil v Peking kot začasni odpravnik poslov in prvi sekretar slovenskega veleposlaništva. Leta 1995 je postal državni podsekretar na zunanjem ministrstvu ter vodja sekcije za Afriko, Azijo, Latinsko Ameriko in Pacifik. Med letoma 1997 in 2000 je bil namestnik stalnega predstavnika slovenske misije pri Združenih narodih v New Yorku, v letih 1998 in 1999 pa tudi namestnik predstavnika Slovenije v Varnostnem svetu Združenih narodov. Med letoma 2001 in 2004 je bil Ruplov državni sekretar, pristojen za multilateralne odnose in zvezo Nato. Takrat je med drugim vodil slovensko delegacijo v predpristopnih pogajanjih z Natom, ki so Slovenijo leta 2004 pripeljala do članstva. Od oktobra 2003 do imenovanja za veleposlanika v ZDA je vodil tudi projektno skupino za predsedovanje Slovenije Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi (Ovse) v letu 2005. Zadnja štiri leta je bil slovenski veleposlanik v ZDA, od leta 2006 je pokrival tudi Mehiko. Po vrnitvi v Ljubljano je oktobra letos postal direktor Inštituta za strateške študije, 21. novembra pa je prisegel kot zunanji minister.

Žbogarjev "hobi"

Eden izmed njegovih najljubših konjičkov je tek na dolge proge. V ZDA si je kot veleposlanik pridobil velik ugled tudi z dobrodelnimi teki na maratonih v več ameriških zveznih državah. V okviru kampanje "Veleposlanik Slovenije teče za žrtve min" je zbral 71.418 ameriških dolarjev za Mednarodni sklad za razminiranje in pomoč žrtvam min (ITF). S tem je omogočil rehabilitacijo osmih otrok, žrtev min iz Bosne in Hercegovine. Namen kampanje je bil tudi dvig zavesti o problemu protipehotnih min, posebej na območju JV Evrope in BiH.

Povedali so o Samuelu Žbogarju

Foto: D. Volk

Mama Alma in oče Jože si nikoli nista mislila, da bo njun sin naredil takšno kariero, čeprav je bil – kot pravita – že v otroštvu zelo samostojen.

"Ko je imel osem let, je že varoval sestrično. Takrat smo gradili hišo. Z možem sva bila dolgo zunaj. Samuel jo je nahranil in jo peljal spat," je njegovo skrbnost pohvalila mati.

Podobno je bilo tudi pozneje, ko je v Novi Gorici obiskoval gimnazijo.

"Z njim ni bilo nikoli nobenih težav. Vedno je sam poskrbel za vse. Šel je v svojo sobo in se učil. Nikoli ga nisem k temu priganjal", je povedal oče.

Tudi med študijem ni bilo nič drugače.

"Oba sva računala na medicino. Tako so mu tudi svetovali v gimnaziji. Potem pa je prišel iz Ljubljane in nama povedal, da je vpisal mednarodne odnose," sta se nasmehnila starša.

Že kmalu po končanem študiju se je zaposlil na zunanjem ministrstvu, delal pa je že prej – kot poštar in kot navaden delavec v Salonitu. "Ne zaradi potrebe, ampak zato, da bi se iz tega nekaj naučil," je menil oče.

Ko je v Ljubljani spoznal dekle in povedal, da se ne misli vrniti, je mati jokala. Podobno je bilo tudi takrat, ko ga je pot zanesla v tujino. Najprej je bila to Kitajska, potem pa kar dvakrat Združene države Amerike.

"Ko sva ga šla obiskat in sva videla, da se ima lepo, je bilo nekoliko lažje," se spominjata starša.

Kljub velikim razdaljam so bili vedno povezani. Domov se je z družino navadno vračal ob praznikih. V Desklah je bil zadnjič 1. novembra. Kmalu za tem sta starša izve-

dela, da je kandidat za zunanjega ministra.

"V začetku sva oba malo obstala. Mene je zaskrbelo, v kaj se spušča," je povedala mati, oče pa ga je takoj podprl. Ko so za novico izvedeli v naselju, so jima vsi hiteli čestitati, čeprav še ni bil imenovan za ministra. To ju je zelo razveselilo in tudi opogumilo.

"Ob izvolitvi sva bila vesela. Veva, da bo njegovo delo naporno, misli va pa, da je sposoben prebroditi marsikatero težavo – predvsem z zbranostjo, umirjenostjo in treznostjo," sta pogovor zaključila Samuelova starša.

Foto: D. Volk

Silva Matevžič, nekdanja učiteljica angleškega jezika na Osnovni šoli Deskle, je spomine na svojega izjemnega učenca označila z eno besedo kot lepe, strnila pa jih je takole:

"Če se v mislih povrnem v leta, ko sem ga gledala v šolskih klopeh, vidim pred sabo mirnega, tihega, urejenega in skromnega fanta, ki ni z ničemer poskušal stopati v ospredje. Nanj si se vedno lahko za-

nesel. Nikoli ga nisi našel nepravilnega med poukom. Na vprašanja je vedno pametno odgovarjal in imel si občutek, da vsako poglavje učne snovi do potankosti predela v svoji glavi. Prosti čas je koristno izrabljal v zunajšolskih dejavnostih. Toda niti z znanjem niti z delom v šolskih krožkih se ni bahal. S skromnostjo, ki je bila njegova značajska vrlina, je samoumevno sprejemal odlične ocene in pohvale, ki jih je dobival od učiteljev. Samuelovi zvezki so bili ogledalo skrbnega učenca, vedno urejeni, kar je včasih težko pričakovati celo od deklet, da ne omenjamo fantov," je mladega Žbogarja pohvalila Matevžičeva.

Na vprašanje, kako je sprejela novico, da je njen nekdanji učenec kandidat in kasneje tudi potrjen za ministra, pa je odgovorila:

"Prijetnih občutkov se ne da zlahka opisati. Bilo mi je res lepo pri srcu. Nehote sem pomislila: Glej, tudi skozi tvoje roke je šel ta fant. Ali imam vsaj drobec zaslug pri tem, ne vem, vem pa, da sem ponosna na to, da sem bila pred leti njegova učiteljica," je zaključila Matevžičeva.

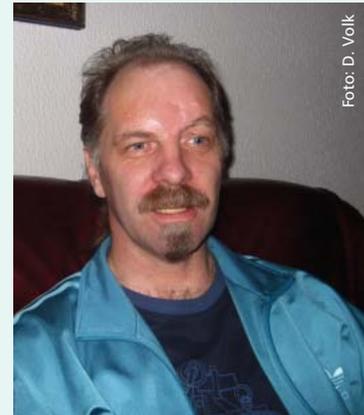

Foto: D. Volk

Henrik Valentinčič, sošolec in prijatelj iz otroštva, se spominja, kako sta se kot otroka igrala na ulici v novem naselju.

"Bil je tak fant kot vsi, samo da ni nikoli nič zakuhal. Bil je pač učiteljičin sin, zato si tega ni mogel privoščiti. Pa tudi tak tip ni bil. Vedno je bil uglajen in umirjen. Tudi danes se mi zdi še vedno tak. Mislim, da se ni prav nič spremenil," pravi Valentinčič in dodaja, da je – podobno kot ostali prijatelji in sošolci – zelo ponosen na Žbogarja. Danes se redko vidita, a dobivata drug od drugega informacije preko staršev.

"Njegovi karieri že ves čas sledim. Tudi zdaj sem takoj izvedel, da je bil predlagan in izbran za ministra. Glede na njegove izkušnje v tujini, me to niti ne preseneča, čeprav je to res velik dosežek," še pripomni Valentinčič.

Štefan Mauri, skladatelj iz Avč "Z glasbo živim, prek nje se zavedam življenja in smrti"

Letos je doživel kar nekaj zelo pomembnih in odmevnih uspehov. Še posebej z izvedbami njegovih glasbenih kompozicij v Franciji in na gostovanjih po Evropi v okviru poti Svetega Martina – od rojstnega mesta Szombathelya na Madžarskem do Tourusa v Franciji. Pot Svetega Martina je Svet Evrope leta 2005 razglasil za Evropsko kulturno pot. Prvega novembra je Štefan Mauri dočkal še filmsko uprizoritev svojega dela Maša za pokojne. Tak je tudi naslov filma, ki ga je v naših krajih posnela Televizija Slovenija.

Sprašuje: Ksenija Černuta
Sliki: Damijan Volk

Štefan Mauri: Z glasbo živim!

Film Maša za pokojne je še svež. Snemali so ga konec letošnjega poletja. Kako ste spremljali njegovo nastajanje in uprizoritev? Vas je ganila?

Snemanje s tridesetčlansko ekipo strokovnjakov in umetnikov je trajalo polnih pet dni. Takšna uprizoritev tvojega lastnega dela je nedvomno doživetje in zadovoljstvo. Zato sem izjemno hvaležen tistim, ki so se odločili za video posnetek maše in tistim, ki so delo poustvarili.

Tako film kot skladba sta posvečena umrlim v prvi in drugi svetovni vojni ter umrlim za posledicami azbestnih bolezni v Soški dolini. To so dogodki, ki so Vas kot domačina verjetno zelo pretresli?

Že v rosnih letih moje mladosti sem bil priča mnogim tragedijam v drugi svetovni vojni. Vsi tragični dogodki, ki so se kar vrstili in pomikali v latentna podzavestna domovanja iz čustvene podstati, oblikujejo zvočno predstavo doživete ga v mladosti. Gledati, kako so nemški vojaki pred hišo na vasi obesili ranjenega partizana, kako so na kamione naganjali matere in očete, fante in dekleta in jih vozili v nemška taborišča; vedeti, kako so partizani s kamenjem pobili dve mladi

dekleti zaradi podtaknjenih laži o njunem sodelovanju z Nemci ... Še veliko podobnih tragičnih dogodkov hranim v zastremem spominu, ki bi se lahko izrazili v kantatnih glasbenih oblikah. V spominu hranim še pripovedi mojega tasta, Ivana Kovačiča, ki je v prvi svetovni vojni upravljal strojnico na Soški fronti. V cementarni Anhovo sem se izučil poklica in po študiju strojništva delal v tem podjetju še dve leti na mestu vodje Centra za strokovno usposabljanje delavcev. Skupno torej pet let. Večina mojih sošolcev iz časov poklicnega usposabljanja je zapustila ta svet zaradi posledic azbestnih bolezni. Vidite, koliko je spodbud, da jih lahko zvočno izraziš, če ti je dano.

Kako je potem nastala Maša za pokojne?

Verjetno je bila odločilna želja gospoda Bogdana Fabijana, ki je takrat vodil moški pevski sestav 'Rožmarin' v Temnici na Krasu, da bi napisal mašo za umrle, ki naj bi se izvajala na pogrebnih slovesnostih. No, zgodil se je prvi slovenski rekviem za moški zbor. Partituro sem ponudil tudi Matjažu Ščeku, dirigentu Moškega pevskega zbora 'Srečko Kosovel' iz Ajdovščine. Študij dokaj zahtevne partiture je visel na nitki. A vztrajnost

dirigenta je bila poplačana še s filmom Maša za pokojne, ki ga je TV Slovenija predvajala prav na dan spomina na mrtve.

Kakšna je bila Vaša vloga pri filmu?

Nekaj želja sem izrazil pri oblikovanju scenarija in pokazal na nekaj možnih snemalnih mest. Ostalo sem prepustil scenaristu.

Vam je morda znano, kakšni so bili odzivi na izvedbo Vašega znamenitega glasbenega dela? Da. Telefon se je pogosto oglašal s čestitkami in prejel sem kar nekaj pisem zahvale iz Slovenije in zamejstva.

Poleti ste gostovali v Franciji in drugod po Evropi. Je za skladatelja iz majhne dežele težko dobiti priložnost v tujini?

Doletela sta me čast in zadovoljstvo, da sta bili letos dve moji glasbeni deli ('Latinska maša', ki sem jo posvetil našemu farnemu zavetniku, in kantata 'Sveti Martin - meč, ki deli') prvič izvedeni v Franciji.

Prva izvedba se je zgodila v tourski katedrali, mestu, ki je eno največjih kulturnih središč v Evropi. Koncerta se je udeležilo več kot 700 ljudi, med njimi številni pomembneži. Mašo je ob spremljavi orgel in violine izvedel eden izmed najboljših slovenskih zborov, Mešani pevski zbor "Hrast" iz Doberdoba, kantato pa Zdravko Pergar, baritonist ljubljanske opere, s spremljavo organista Gregorja Klanciča in violinista Marka Kodelje.

Izvedbo obeh skladb so poslušalci nagradili s stoječimi ovacijami.

Na Kogojevih dnevih, Slovenskih glasbenih dnevih in drugih koncertnih prireditvah se vsako leto predstavite z novitetami. Kje dobite toliko ustvarjalnega navdihaja?

Komponiranje mnogi povezujejo

z navdihom, vendar se za tovrstno romantično terminologijo skriva trdo skladateljsko delo, povezano predvsem z umetnikovo nujno po izpovedi. Jaz z glasbo živim. Preko nje se zavedam življenja in smrti. Z glasbo zastavljam bivanjska vprašanja človeške eksistence, ki pogosto ostanejo brez odgovora. Rad imam poezijo. Glasba je njeno nadaljevanje. Udejanjenje inspiracije je intimno dogajanje. V teh trenutkih sem sam, odmaknjen od sveta, na robu življenja, ampak v srcu vulkana – v osrčju primarne tišine, kjer se rojeva nov zvok iz skritih predalčkov izraznih vsebin, ki jih polnijo časovna obdobja življenja.

Opus Vaših del izpolnjujejo številne sakralne skladbe. Kje črpate vzgibe za komponiranje duhovnih tekstov?

Izkustvo vere razumem in doživljam kot nekaj čisto mojega, kot specifičen odnos do transcenden-ce. Nihče ne sme posploševati tega subjektivnega, edinstvenega odnosa na skupni imenovalec.

Ustvarjalci smo tisti, ki branimo to različnost, ki svojsko zaznamuje vsakega človeka. Tako tudi razumem tesnobo umirajočega Gradnika, Kolona, Kumra in drugih likov v Gradnikovi poeziji, skozi katere izpoveduje pesnik svoj lasten odnos. Na enak način čutim izražanje najgloblje intimne do nečesa vzvišene-ga, za kar pri sakralni umetnosti terja osebno izkušnjo. Brez vere v sebi, brez čutenja prisotnosti zla in dokazov Božjih posegov, ne bi mogel ustvarjati sakralne glasbe.

Katero je Vaše najpomembnejše glasbeno delo?

Težko se odločim za ovrednotenje. Verjetno je to slovenska maša 'Kristus Odrašenik', ki sem jo posvetil cerkvi Kristusa Odrašenika v Novi Gorici. To je tudi prva slovenska koncertna maša, ki jo je posnel Komorni zbor Radia Slovenija in jo tudi izvedel na abonmajskih koncertih.

Kaj počnete, ko ne ustvarjate?

Rad imam naravo. Obujam mladostne spomine na cvetoče travnike, na lepo obdelane njive na Avškem polju, na čiste senožeti, ki so danes že zaraščene. Obujam spomine na žvrgolenje in petje različnih vrst ptic, ki jih več ne slišim, na mlakuže na makadamskih poteh, obdane s pisano vrsto majhnih metuljev, ki jih ni več. Vsa narava zgineva v času. V avškem hudourniku je mrgolelo rib in jegulj, ki jim je pot v Avščico preprečila solkanska elektrarna. Ni več rakcev v potokih, ki se stekajo v Avščico. Zginilo je sedem mlinov v dolini Avščka. In vse se je zgodilo z napredkom civilizacije. Bog nam pomagaj!

Pesnjenje kot terapija Planet, ki ga ni, je med nami!

Izšla je zbirka posebnih pesmi, za katere avtorica - kanalska rojakinja **Nataša Karnel** - že v spremni besedi pove, da jih je pisala predvsem v obdobju duševnih kriz ob zdravljenjih v psihiatričnih ustanovah. Izpovedovanje skozi različne medije, predvsem s slikanjem in pisanjem je že precej časa znana pomožna terapevtska metoda pri zdravljenju motenj v duševnem zdravju.

Piše: Breda Medvešček

Ker pa je v današnjih časih iz različnih znanih in neznanih vzrokov duševnih motenj vse več, bi bilo nemogoče z gotovostjo zatrdati, da je kdorkoli popolnoma varen pred njimi. Zato je razumljivo, da so med ljudmi, ki zbolijo, tudi takšni, ki imajo na primer pesniško žilico. Pri takšnih je pomožna terapevtska metoda s pisnim izražanjem prav gotovo bolj učinkovita, saj se lažje izpovejo skozi njim priljubljeni medij, ker jim je takšen način komuniciranja bližje, kot pa morda tistim, ki v tej smeri nikoli niso bili ustvarjalni oziroma za to nimajo daru. **Nataša Karnel** spada, kot vidimo, med tiste prve.

V zbirki je 51 pesmi, od teh je dobršen del takih, ki bi jih označila

za eksistencialne (čeprav bi si v tej zbirki že zaradi okoliščin ob nastajanju verjetno vse zaslužile to oznako); ostale so ljubezenske, med katerimi večina pesmi vsebuje tudi eksistencialni moment. Samo med redkimi pa zasledimo tlike, ki imajo rahel pridih erotike. Če bi pesmi označevali po svetlobnem spektru od temne do svetle, bi večino eksistencialnih označila z bolj temno. Prav **Planet, ki ga ni** – ta daje tudi naslov zbirki – je pesem, značilna za sklop pesmi temnejše barve.

Najbolj izpovedno močne so tiste pesmi, v katerih avtorica upesnjuje svet svojih strahov in ujetosti, tesnob ter brezizhodnosti. Večkrat deli ta svet s svojimi sotrpini in iz

tega skupnega eksistiranja je čutili povezanost, včasih je mogoče zaslutiti celo nekakšno pozitivno zarotništvo. Avtorica se s pesmijo na nek način tudi odveže od zaznamovanosti pred svetom – potem ko to zaznamovanost javno prizna, ker to pač sodi v enega od načinov, na katerem temeljijo sodobne terapevtske tehnike zdravljenja duševnih obolenj (Stvar usode, Zakaj v PBI?!!, Zoper tu). Nekaj pesmi je zgrajenih na znanih literarnih

motivih oziroma njihovih izsekih – te so praviloma veliko manj izpovedne kot ostale.

Zbirka je bila predstavljena v kanalski Gotski hiši, avtorica jo je izdala v samozaložbi, s finančno pomočjo Občine Kanal ob Soči in ob pomoči društev OZARA in ŠENT, ki skrbita za osebe z motnjami v duševnem zdravju. Knjižica s posrečeno likovno opremo uspešno dopolnjuje izpovedane resnice objavljenih pesmi.

Foto: B. M.

Prednovoletni običaji in prakse Andrejevo

Sveti Andrej je bil eden od dvanajstih apostolov. Za časa rimskega cesarja Nerona so ga v grškem Patrosu obsodili na smrt. Z vrvmi so ga privezali na poševni križ, kjer je tudi umrl. Poševni enakostranični križ pa je po njem dobil ime Andrejev križ. V ljudskem izročilu pa se je njegova življenjska zgodba povsem preoblikovala. Ljudsko izročilo pravi, da je šel Kristus s svojimi "jogri" oziroma apostoli skozi vinograd in ko so prišli iz njega jim ukaže naj izpljunejo na tla teško slino. Vsi storijo tako razen svetega Andreja, ki izpljune tri grozdne jagode. Kristus ga kaznuje in mu pove, da se mora drugič roditi, da bo spet njegov "joger". Sveti Andrej se sam zažge na grmadi. Nedotaknjeno ostane le njegovo srce, ki ga ostali zvežejo v ruto in odnesejo s sabo. Ustavijo se v krčmi, kjer košček srca poskusi krčmaričina hči in takoj zanosi. Tako se sv. Andrej ponovno rodi. Dr. Milko Matičetov pravi, da je legenda ohranjena v 29 različicah in da kar v devetnajstih nastopa sv. Andrej. Legenda je razširjena od Sicilije prek srednjeevropskih držav do Litve.

Božič

Kristjani so božič dolgo praznovali le v cerkvah, ki so jih okrasili z zelenjem in dragocenimi preprogami. Iz cerkva se je čaščenje preselilo tudi v samostane. V plemiških družinah se je proslavljanje pojavilo v baroku v 17. stoletju. Takrat je začel božič dobivati intimnejšo družinsko vzdušje in se je razširil tudi v kmečke domove.

Sveti večer

Sveti večer je zelo raznolik glede šeg in navad. Vsem pa je skupno postavljanje jaslic in obisk polnočnice. Ponekod je še navada, da na sveti večer žegnajo hiše, skednje, štale in druga poslopja. Z blagoslovljeno vodo in oljčno vejo gresta po hiši iz prostora v prostor naprej gospodar in gospodinja, za njima pa otroci. V vsakem prostoru se ustavijo, pomolijo in ga požegnajo. Zaključek obreda je bil pri jaslicah in "boghovem kotu"

Koledovanje

Koledovanje je bilo razvito že pri starih Slovanih, še pred pokristjanjevanjem, pod vplivom rimskega praznika *Kalendae Januarise*. Slavili so ga s petjem, plesom, obhodi in voščilnimi darili. S obhodi in s čaščenjem novoletnih dni pa je pri Slovanih dobilo ime koleda. V začetku se je obhodov s petjem in plesi udeleževala vsa naselbina z namenom izprositi si rodovitnost in srečo. Običajna darila kolednikom so bila jajca, klobase, suho meso, mast, jabolčni krljji, potičke in kruhki, ponekod spečeni posebej za kolednike. V 20. stoletju se kot dar pojavi tudi denar, posebej kovanci, ki so jih zatikali v jabolka in pomaranče.

Volčje noči

Dvanajst čarobnih noči od božiča do svetih Treh kraljev so v preteklosti imenovali tudi "volčje noči". V tem času so pogosto vedeževali in skušali zvedeti ali jim bo novo leto prineslo dobro ali slabo, kakšna bo plodnost poljščin, kakšno vreme, kako bo z zdravjem, mlada dekleta pa, če se bodo omožila. Vlivali so svinec in skušali prepoznati prihodnje dogajanje v ognju, oglju ali vodi.

Novoletne voščilnice

Do konca srednjega veka so imeli navado voščiti zdravje, rodnost, obilje in dobro srečo za božične praznike in ob prehodu v novo leto samo ustno. Ostanek tega so koledniki.

Voščilnice, kot jih poznamo danes, pa so v novejši zgodovini uvedle redovnice. Začele so upodabljati prizore iz nabožnega življenja in jih pošiljati dobrotnikom. Navada se je razširila povsod po Evropi in za njimi so jo prevzele premožne meščanske družine, pozneje pa tudi kmečki živeli.

Zapisala: Darja Skrt

Obdaritve Osrečujejo drobne pozornosti

Z gospo **Bogdano Kos** iz Ročinja smo se še pred nedavnim srečevali v banki v Desklah, kjer je bila dolgo vrsto let zaposlena. Stranke je vedno sprejemala s prijaznim nasmehom in lepo besedo. Zdaj je upokojena, vendar ji njen topel odnos do drobnih stvari bogati življenje. Zaupala nam je nekaj svojih misli o obdarovanju in doživljanju praznikov.

Bliža se čas, ko po trgovinah iščemo darila za svoje najbližje? Kaj mislite, da je pomembno pri izbiranju darila?

Zame je pomembno, za koga nekaj kupim. Vesela sem, če nekoga osrečim. Rada imam drobne pozornosti, kajti velika, draga darila človeka bremenijo - če jih sprejmeš ali če jih moraš dati. Sama bi rada nekemu kupila hišo, avion, pa seveda ne morem. Cenim darila, iz katerih se čuti, da je nekdo dal vanj del sebe.

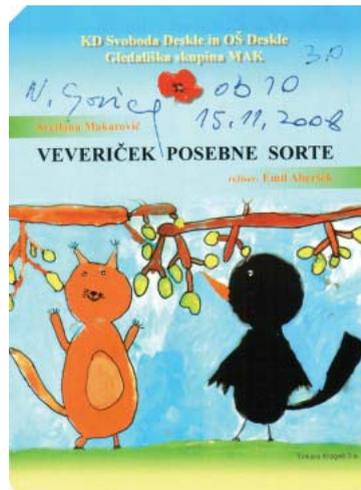
Kateraga darila ste bili v zadnjem času še posebej veseli?

Za zadnji rojstni dan me je zelo razveselilo darilo družine mojega sina.

Povabili so me, naj pridem na Bevkov trg v Novo Gorico in tam me je čakalo presenečenje: vstopnici za otroško predstavo "Veveriček posebne sorte" v izvedbi Gledališke skupine Mak iz Deskel. Na predstavo sem peljala svojega vnuka Mateja in skupaj z njim uživala v polni dvorani otrok. Zelo me je ganilo tudi darilo mlajšega sina, drobna rožica, a tako nežna, izbrana, da so mi prišle kar solze v oči.

Kako se obdarujete v vaši družini ob koncu leta? Vam ti prazniki veliko pomenijo?

Za božič se vedno vsi iz "širše" družine zberemo pri nas doma, ker je tu več prostora, in gremo skupaj k polnočnici. Pod smrečico

Bogdanino najljubše darilo - vstopnica

vsak postavi majhno darilce, drobno pozornost. Zelo rada kupim knjižice. Lani sem svojim bližnjim kupila knjižice ljudskih pesmi in mislim, da sem jih s tem razveselila.

Kaj pa menite o pošiljanju voščilnic? Se vam zdi ta navada potrebna?

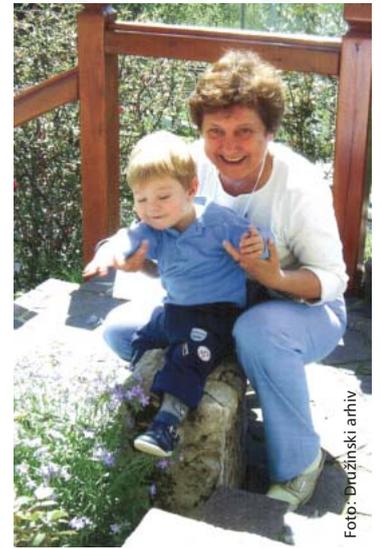
Voščilnic in čestitk nikoli ne kupujem "na kile" kot nekateri. Izbiram jih celo leto. Ko grem na pošto ali v trgovino, vidim nekaj lepega in pomislim, da bi to bilo primerno točno za nekoga. Pred prazniki imam voščilnice vedno vse že pripravljene. Edini kos pohištva, ki sem si ga resnično sama želela, je bila omara s predalom in pisalno mizo, kjer imam spravljene razne svinčnike, čestitke... in "svoje spomine". Ko mine novoletni čas, vse prejete voščilnice, ki so bile prej pod smrečico, zvežem s svilenim trakom in jih spravim. Včasih pridejo turobni dnevi, ko je zunaj slabo vreme ali sem slabe volje, in takrat svitke odvežem in se prepustim spominom na ljudi in trenutke, ki mi veliko pomenijo.

Smo v veselem decembru. Že konec novembra se začena krašenje trgovin, domov - blišč na vsakem koraku? Kaj menite o tem?

Blišč in beda. Vedno pomislim na tiste, ki si tega ne morejo privoščiti. Preveč je balasta, kiča. Marsikje se izgublja občutek za lepo. Žal to vidimo vsepovsod, od pokopališč do cerkva, porok. Veliko denarja se meče v prazno. Zgleda pa, da je to nekaterim všeč. Pa se dá z drobnimi stvarmi veliko povedati. Na poroki mojega sina so svatje, prijatelji, znanci dobili namesto "konfetov" lonček z rožico - družinsko srečo. Mladoporočenca sta lončke sama pripravila in tako se je njuna družinska sreča razmnožila med vse njune prijatelje in se še vedno množi.

Osrečujejo ne velike, pač pa male stvari, dane iz srca.

Irena Hočevar Križnič

Bogdana Kos z vnukom Matejem

Potegnili črto: "Naj se ne ponovi!"

Ob izteku koledarskega leta premislimo in pretehtamo naše delo, naše uspehe v preteklih mesecih. Več mesecev trajajoče humanitarno delo, grajeno in opravljeno na prostovoljnem in požitvalnem delu, je prineslo vsem udeležencem posebno zadovoljstvo in srečo. Dobrodela prireditelj, ki je bila 4. aprila 2008 v Desklah pod naslovom "Naj se ne ponovi", je uspela in z zbranim denarjem bo pripomogla k zgodnjemu odkrivanju mezotelioma, to je najhujše bolezni, ki jo povzroča azbest. Izkupček vstopnic, donacij, sponzorstev in prispevkov posameznikov v višini 11.654,95 evrov smo na podlagi donatorske pogodbe nakazali Kliničnemu inštitutu za medicino dela v Ljubljani za raziskovanje bolezni, ki jih je povzročil azbest.

Prireditelj ne bi uspela brez pokroviteljstva Območnega združenja Rdečega križa Nova Gorica, v veliko pomoč nam je bil sekretar **Aleš Markočič**, in resnega, zavzetega, požitvalnega in brezplačnega dela osemčlanske Iniciativne skupine KS Anhovo - Deskle za pripravo omenjene dobrodelne prireditve.

Hvaležni smo vsem nastopajočim na prireditvi in vsem, ki so pomagali pri njeni izvedbi.

Pismo zahvale je poslala tudi doktorica **Metoda Dodič Fikfak**, predstojnica Kliničnega inštituta za medicino dela, prometa in športa v Ljubljani, in v njem med drugim zapisala:

"Imamo eno samo življenje, s katerim lahko naredimo kar želimo - lahko ga razprodamo, lahko pa naša dejanja nekemu podarimo. In s to prireditvijo ste pokazali, da veste, kaj pomeni solidarnost, kaj pomeni ustvarjalna moč, kaj skrb za sočloveka in tako prebili zid egoizma."

V letu 2009 želimo vsem veliko ustvarjalne moči, zdravja in sreče.

Iniciativna skupina KS Anhovo Deskle
Zanjo: Lidija Rahotina

ZAHVALA sponzorjem in donatorjem:

TV Primorka, Radio Koper, Fluks in decibel Nova Gorica, Občina Kanal ob Soči, Občina Brda, Mestna občina Nova Gorica, Občina Sempeter - Vrtojba, Občina Tolmin, Občina Kobarid, Občina Bovec, Območno združenje rdečega križa Nova Gorica, Salonit Anhovo, Esal Anhovo, Inde - Salonit Anhovo, Pecivo Nova Gorica, Zavarovalnica Triglav, Adriatic Slovenica, Vzajemna, zdravstvena zavarovalnica, Vinska klet Goriška Brda, Agroind - Vinska klet Vipava 1894, Merkur, d.d., Hit Nova Gorica, Nova KBM - Področje Nova Gorica, Soške elektrarne Nova Gorica, Elektro Primorska, Grafika Soča, Laborplast Nova Gorica, IMC Sempeter pri Gorici, Fructal Ajdovščina, Mercator, Agrocvet Deskle, Gatex, d.o.o. Deskle, Dušan Šuligoj, s.p. Nova Gorica, KS Kanal, Miran Lovrič - Nova Gorica, Market K & M Deskle, Pekarna Brumat - Trgovina Deskle, Okrepčevalnica z letnim vrtom Tanja Gabrijelčič Deskle, Frizerski salon Zvezdana Deskle, Pizzerija Plac Deskle, Picerija Vinazza Deskle, Nova KBM - Poslovalnica Deskle, Nova KBM - Poslovalnica Kanal, Pošta Deskle, Pošta Kanal, Posredništvo pri prodaji Kanal, Binst, d.o.o. Zagora, Harij Znidarčič, s.p. Ložice, Gostilna pri Mostu Plave, KS Kal nad Kanalom, Eurokabel Lig, KS Anhovo - Deskle, Društvo OZA, TIC Kanal, AGD Kontrada Kanal in Avtoprevoznništvo Stane Grebenjak Deskle.

Hvala tudi 41-im posameznikom, ki so prispevali denarna sredstva (od 5 do 100 EUR), kakor tudi obiskovalcem prireditve za nakup vstopnic.

Za praznično vzdušje Premalo denarja in idej, da le sveti

December je mesec, ko se tudi naši kraji zasvetijo v številnih lučkah. Nekateri bolj, drugi manj, vsi pa z namenom ustvariti čim bolj prijetno vzdušje. Javno okraševanje je pri nas ustaljena navada, vendar sproža kar nekaj polemik.

Piše: Ksenija Černuta
Slike: Damijan Volk

Dva največja kraja – Kanal in Deskle – sta edina v občini, ki ju vsako leto okrašujeta z javnim razpisom izbrana izvajalca. Za vsa ostala naselja naj bi skrbele krajevne skupnosti.

“Mi res okrašujemo v glavnem Kanal, vendar nas večkrat prosijo za pomoč tudi v drugih krajih. Na primer v Gorenji vasi, Morskem, Bodrežu. Navadno jim ustrezemo, čeprav imamo že v Kanalu veliko dela. Okrašujemo čez cesto, kar je precej zahtevno in dolgotrajno,

D. Petrevič: Okrašujemo čez cesto

vendar drugih možnosti zaenkrat ni. Poleg tega vsako leto poskrbimo tudi za cedro na 'placu', s katero pa smo imeli kar nekaj problemov. Ni najbolj lepa, zato jo je težko okrasiti. Vseeno smo se nekako znašli,” nam je povedal **Dušan Petrevič**, ki že dve desetletji skrbi za okraševanje Kanala.

V Desklah je okraševanje povsem drugačno.

Darij Kodelja: Zatika se pri denarju

“Deskle že dolgo okrašujemo s snežinkami na javni razsvetljavi. Hiše tu niso tako blizu, da bi lahko okraševali čez cesto. Dogovorili smo se za 35 snežink in pri tem je

tudi ostalo. Imeli smo sicer idejo, da bi jih zamenjali z deteljicami, vendar se je zataknilo pri denarju,” je razmere opisal **Darij Kodelja**, ki prav tako kot kanalski kolega že 20 let skrbi za okraševanje Deskel.

Na občini so nam pojasnili, da za okraševanje namenijo vsako leto približno 5 tisoč evrov, kar pa naj bi zadoščalo le za sprotno vzdrževanje že obstoječih okraskov, montažo in priklope. Denarja za novosti ni, problem pa so tudi ideje.

“Mi smo samo izvajalci. O teh rečeh odločajo drugi. Mi bi rade volje naredili več ali tudi drugače, vendar pa mora nekdo, ki je bolj odgovoren za to, povedati, koliko in kako,” sta pogovor enotno zaključila Petrevič in Kodelja.

V Turističnem društvu Kanal so do okraševanja svojega kraja kritični, čeprav priznavajo, da je vseeno bolj okrašen kot pred leti.

“Pred leti je bilo še slabše. Videli

V. Cotič za enotno okraševanje

smo lahko vse sorte barv in vzorčkov. Zdaj so okraševanje vsaj barvno malo uskladili. Občini smo za ta trud pred dvema letoma podelili priznanje. Še vedno pa je precej neskladij,” je povedala **Vanja Cotič**, predsednica društva.

Dodala je še, da se v turističnem društvu zavzemajo za enotno okraševanje, da bi vsaj na trgu radi okrasili tudi hiše, posebno pozornost pa želijo nameniti mostu. Vse te ideje naj bi strnili v projektno nalogo, vendar se to do danes še ni zgodilo.

V Turističnem društvu Korada iz Deskel pa menijo, da je treba tudi okraševanje prilagoditi razmeram v gospodarstvu.

“Letos se nadejamo predvsem te-

V. Valentinčič: Po okusu!

ga, da bodo naše ulice okrašene okusno. V tem primeru je manj več. Glede na razmere, ki vladajo v gospodarstvu, se bomo zadovoljili s skromnostjo in predvideni strošek za elektriko raje namenili kakšni novi klopci ali košu za smeti,” je povedala **Vesna Valentinčič**, predsednica TD Korada. Kakorkoli – da bo le praznovanje prijetno.

Anketa o okraševanju

Nejc Testen Kos, Ročinj

“Ročinj je gotovo pre malo okrašen. Pred leti je bilo veliko več okrašene ga ob cesti in tudi po vasi. V Kanalu pa je vsako leto isto. Mislim, da je glavni problem denar. Vseeno bi lahko dali okraševanju večji poudarek. Za to bi morala bolj poskrbeti občina in tudi različna društva.”

Valerija Mugerli, Ročinj

“Ročinj je že več let v temi, kar je žalostno. Tako je, ker nimamo denarja. Občina ga ne dá, prstovoljcev, ki bi delali zastonj pa ni več. Kanal je dobro okrašen. Sama sem sicer proti pretiranemu okraševanju, ker onesnažuje okolje. Malo pa le mora biti.”

Marina Manfreda, Deskle

“To, kar je v Desklah, ni nič. Prava puščoba. Tistih par luči in to je to. Vsako leto je slabše. Verjetno bomo kmalu v temi. Žalostno. Če je za vse denar, bi lahko bil tudi za to.”

Rinaldo Lenardič, Deskle

“Jaz mislim, da je tako v redu. Čisto dovolj. Saj ne rabiš več.”

Andreja Podbršček, Kanal

“S Kanalom sem zadovoljna. Mislim, da ni potrebno nič več in tudi ne drugače. Važno je, da nekaj je. Po moje je tako kar v redu.”

Tilen Mugerli, Kanal

“Meni se zdi kar dobro. Sicer nisem ravno kakšen estet, ampak sem kar zadovoljen. Ne bi spreminjal ničesar.”

Edvin Lipičar, Kanal

“Tako kot je, je v redu. Čisto dovolj. Nimam nobenih pripomb.”

Zimska služba na delu Tudi do onemoglosti, a po vrsti

15. november je dan, s katerim se uradno začne zimska služba. V kanalški občini jo že več let opravlja David Pirih, pomaga pa mu še nekaj domačinov. Največ dela imajo vsako leto s posipanjem cest.

Piše: Ksenija Černuta
Slike: Damijan Volk

Letos pluženje cest (že) ob koncu novembra

Čeprav so zime v zadnjih letih bolj mile, zimski službi v teh dneh nikor ne zmanjka dela. Lokalnih in krajevnih cest, za katere je zadolžena, je namreč v občini veliko. "Cest, ki so prioriteta, je več kot 200 kilometrov. To so ceste, ki jih je treba čim prej očistiti. Pirih te kraje dobro pozna in ima kratke odzivne čase. Z njim smo zelo za-

rat, ko pritisne zima. Letos se je to zgodilo tik pred koncem novembra.

"Stroji morajo biti pripravljeni, ne glede na to, ali je zima ali ne. Poleg tega smo vsako noč zunaj in opravljamo stalne obhode.

Problematičen je lahko samo majhen del ceste, ampak tega je treba 'posuti'. Največji problem so osovjni

ven z vsemi kapacitetami in delamo do onemoglosti. Včasih to pomeni tudi več dni in več noči hkrati. Kjer je mogoče, gremo s tovornjaki, drugod s traktorji. Prednost imajo vedno lokalne ceste, šele potem so na vrsti krajevne. Ljudje to navadno razumejo, so pa tudi taki, ki niso nikoli zadovoljni," razlaga o svojih izkušnjah Pirih. Največ dela je vedno po hribih, kjer so razmere povsem drugačne kot v dolini.

"Včasih je v Kanalu še poletje, ko je v Kalu že prava zima. Ko se pelješ tja gor, je kot bi odrezal.

Nevarna je lahko že prva slana. Poledico povzroča tudi megla. Tam moraš res biti previden," opisuje hribovske razmere Pirih.

D. Pirih: Vedno v pripravljenosti

Kalski predel je v občini edini, ki sega čez 800 metrov nadmorske višine, zato najmočnejše občuti zimo. Tam zapade največ snega, zato je tudi največ pluženja. Tu pa veljajo posebna pravila.

"Plužiti lahko začnejo šele, ko zapade 10 centimetrov snega. Tako določa zakon in tega se v naši občini držimo," poudarja Peternelova.

Foto: B. Bizjak

N. Peternel: Več kot 200 km cest

dovoljni, zato smo mu tudi letos zaupali to delo," pojasnjuje Nataša Peternel, ki je na občini zadolžena za komunalno gospodarstvo. Vsaka sezona se začne s pripravljalnimi deli, kot so na primer postavitve kolov in razvoj posipnega materiala. Glavna dela stečejo tak-

Pirihova ekipa se predstavi

predeli in mostovi. Teh je na tem koncu kar nekaj," pravi David Pirih in dodaja, da se vedno trudi čim hitreje in čim bolje ukrepati. Tudi zato se, kot meni, kar dobro razume s krajani.

"Vedno poskušam čim boljje ustreči ljudem. Ko zapade sneg, gremo

Dodaja še, da glede zimske službe v občini ni veliko pripomb, vsako leto pa dobijo po tri ali štiri pritožbe, v glavnem zaradi kakšne poškodbe. Strošek zimske službe je odvisen od zime, v zadnjih dveh letih je znašal 45.000, leto poprej pa kar 77.000 evrov.

Mnenja o zimski službi

Ciril Ipavec, Kal nad Kanalom: "Sem zadovoljen. Pri nas ni večjega problema. Zadnja leta niti ni hudih zim. Najhuje je ob snegu in vetru. Čeprav očistijo, razpiha sneg nazaj na cesto. Drugače pa mislim, da delajo dobro in tudi kar hitro."

Rado Mrak, Kačja Draga: "Je kar v redu. Cestno podjetje očisti slabše. Je pa res, da se ne dá očistiti vsem hkrati. Problem ni le sneg, ampak tudi poledica. Cesta je že tako slaba. Najslabše je med Levpo in Avčami. Poglejte, kakšne so pod cesto strmine, pa nikjer nobene ograje."

Damijana Goljevšček, Markiči: "Mi smo vedno zadnji, tako da je kar problem. Zime se vsakokrat bojimo. Težave nam povzročajo že slana. Če ponoči sneži, smo zjutraj odrezani. Vemo, da ima zimska služba prioritete, ampak če bi za to skrbelo več ljudi, bi tudi nas lahko rešili hitreje."

Hvaličini na dvojno potenco Otrok v paketih pa niso pričakovali

ROČINJ - Pri družini Hvalica je pred prihajajočimi božičnimi prazniki veselo adventno vzdušje. Štiriletna **Veronika** in **Andraž** že snujeta načrte za jaslice, najmlajši, štiri mesece stari **Katarina** in **Ana** pa vrvež opazujeta iz naročja **mame Alenke** in **očeta Roberta**. So eni redkih, ki se jim je dvojna sreča "zgodila" dvakrat.

Tekst in sliki: Nataša Ozebek

Robert in Alenka s svojimi nadebudneži

"Ko sem izvedel, da bom drugič očka dvojčkoma, niti nisem bil več tako presenečen kot prvič," se spominja **Robert**. **Alenka** v smehu pripoveduje, kako so bolj v šali kot zares prihranili vozček za dva do prvega pregleda z ultrazvokom.

Toda sedaj pa ga res še enkrat potrebujejo. "Vedno sva si želela veliko družino, nisva pa pričako-

vala, da bodo otroci prišli v paketih," pravi **Alenka**. Vzrok za res neobičajen pojav pa se najverjetneje skriva v dednosti, saj imata oba med svojimi sorodniki dvojčke.

Družina Hvalica se veseli prihajajočih praznikov. "Bolj kot sam praznik, ko smo vsi skupaj polno zaposleni, pa nam pomenijo priprave.

To, da skupaj pripravimo adventni venček in prižigamo sveče na njem in da skupaj pripravimo jaslice," našteva **Robert**.

Andraž in **Veronika** pa hitita razlagati, kaj vse je potrebno za jaslice.

"Lani sem v jaslice postavil konjička, oslička in lučke," se spominja **Andraž**, medtem ko je **Veronika** poskrbela, da so bili na svojem mestu **Marija**, **Jezušček**, **Jožef** in angelčki. Oba sta nato pazila, da so se ovčke lepo pasle.

Številne obveznosti

Dela in skrbi ob številni družinici ne zmanjka. Dan se tako rekoč še ne konča, ko se že začne nov. "Vsakdanjih opravil pri nas ne delimo na moška in ženska. Oba poprimeva za vse, kar je v tistem trenutku potrebno," razloži **Alenka**.

Z možem pa se ne razdajata samo družini in se - kolikor jima

Veronika: Jaslice

na državni ravni v podporo mladim družinam.

"Zelo pozitivno je, da ima država ob sprejemanju različnih ukrepov v mislih tudi mlade in njihove probleme okoli varstva otrok, stanovanj in podobno."

Hkrati pa se jima zdi strah mnogih, češ da otrokom ne bodo mogli nuditi vsega in jih zato raje nimajo, povsem nesmiseln.

"Otroci so zadovoljni zaradi medsebojnih odnosov in zaradi časa, ki jim ga posvečava. V razmerah, ko vse izgublja na vrednosti, lahko vidimo, da edino medčloveški odnosi nikoli ne bodo zgubili svojega pomena," sta pričana mlada starša.

Alenka skozi svoje delo v solkanškem materinskem domu pozna tudi temnejšo plat družinskega življenja. "Iz te izkušnje še bolj spoznavam, da se ti lahko v življenju zgodi marsikaj, vendar

Andraž: Košnja s traktorjem

pač štirje nadobudneži dopuščajo - posvečata tudi skupnosti. **Alenka** je zborovodja cerkvenega pevskega zbora v Ročinju, vodja župnijske Karitas, zraven ureja družinski kotiček v župnijskih oznanilih.

Preden je postala mama, je bila tudi katehistinja.

Nič manj obveznosti nima **Robert**, sicer absolvent akademije za glasbo. Je organist in zborovodja v župnijski cerkvi v Desklah, član desklandske "pleh muzike", v tamkajšnji godbeniški šoli pa poučuje še klarinet, saksofon in teorijo glasbe.

"Pomembno se mi zdi, da človek naredi tudi nekaj za skupnost, ne da bi za to pričakoval plačilo. Seveda moraš to početi z veseljem in po svojih zmožnostih, da zaradi tega ne trpi družina," je prepričana **Alenka**.

"Z najinimi prostočasnimi dejavnostmi živi vsa družina. S svojimi deli in zgledom avtomatično vplivaš na otroke. Če nekaj z veseljem delaš ti, bodo to povzeli tudi otroci," dodaja **Robert**.

Otroci iz ljubezni

Alenka pohvali ugodne premike, ki so jih v zadnjem času sprejeli

če boš po človeški plati močan, se boš lahko pobral iz vsega. Če imaš oporo v družini, če imaš tam pozitivno izkušnjo, bo to veliko lažje."

Po njenem so namreč izvir vseh problemov ponavadi prav negativne izkušnje iz otroštva.

Letos vodijo deklice

V kanalski občini se je letos do 20. novembra rodilo 47 otrok (lani v celem letu 50), med njimi kar 31 deklic. Leto je bilo glede na število prebivalcev najbolj bogato za krajevno skupnost Kal nad Kanalom, kjer se lahko pohvalijo s šestimi novimi člani.

Najpopularnejše ime letošnjega leta je zagotovo **Ana** - tako je ime kar trem deklicam, med novorojenkami sta tudi po dve **Hani**, **Juliji**, **Sari**, **Katarini** in **Niki**. Kanalska občina kot ena izmed prvih pomoč za novorojence izplačuje od leta 2001. Letos je ta znašala 334 evrov.

Andraž in Veronika med igro

Prednovoletni čas

Foto: Bruno Bizjak

Od poduhovljenega izročila do plehke "kulture"

Kot drugod po Evropi so tudi v slovenskem ljudskem izročilu in tradiciji močno zakoreninjeni stari običaji ob izteku starega in v pričakovanju novega leta. Praznične dni opredeljujejo ti običaji tudi časovno: od Andrejevega konec novembra, preko miklavževanja, božiča in silvestrova do Svetih treh kraljev.

**Pišeta: Darja Skrt
Irena Hočevnar Križnič**

Novoletni dnevi so povezani z zimskim sončnim obratom in so jih čistili že v starem Rimu. Stare šege in navade so bile sicer pri različnih narodih različne, vendar so v povezavi z zimskim sončnim obratom imele enak osnovni namen: vplivati na rodovitnost zemlje v prihajajočem letu, ko se začne narava spet prebujati.

V času, ko v naravi vladata tema in nerodovitnost, so ljudje vedno prižigali ogenj, darovali bližnjim in umrlim ter skrbeli za boljše medsebojne stike. Od tod morda izvira dvojnost tega časa. Na eni strani duhovnost, poglobljanje vase, povezava z dušami umrlih prednikov, negotovost in čiščenje, na drugi strani pa obdarovanje, krašenja, povečana druženja in stiki ter praznične gostije in jedi.

Med intimo in družabnostjo

Duhovnost adventa in poglobljeno pričakovanje Svetega večera v krščanstvu ter skrivnostnost "volčjih noči" iz ljudskega verovanja spadajo v ta intimni svet posameznika, medtem ko so Andrejevo, miklavževanje, božič, silvestrovo, Novo leto in Sveti trije kralji prazniki, ki so se vedno bogato in pestro izražali tudi navzven - ljudi so povezovali, utrjevali njihove vezi in obdarovanja. Od tod gre morda razumeti poseben pomen dejstvu, da so god svetega Andreja trgovci vzeli za svojega. Na Goriškem je še vedno živ Andrejev sejem v Gorici, ki je bil svoj čas najbolj znan v tem delu Evrope in je še danes priljubljen za mlado in staro.

Koledovanje

V tem času je bilo vedno razvito

raznoliko koledovanje otrok.

Koledovali so na Miklavžev večer, Sveti večer in na Svete tri kralje. Otroci so prinašali v hišo čistost in blagoslov, odhajali pa so z darovi, ki so jim jih gospodinje pripravile za njihov prihod. Na žalost se je koledovanje le redkokje še ohranilo. Najbolj množično je ostalo in se tudi povsem preoblikovalo na dan pred prvim novembrom, ko so še v polpretekli dobi otroci hodili "prešče brat", danes pa režemo buče in praznujemo noč čarovnic oziroma "Halloween". Zelo redko so se ohranila otroška koledovanja na Miklavžev večer, še redkeje pa na Sveti večer. Pri nas sta obe koledovanji ohranjeni in sicer na Miklavžev večer v Krestenicah, za Sveti večer pa v Bodrežu.

Adventni čas

Božični večer in božič sta vrhunec decembrskega dogajanja. Na sveti večer se postavljajo jaslice, krajijo novoletna drevesčka in ob polnoči udeležujejo polnočnice. Ponekod se je še ohranila navada, da na sveti večer z blagoslovljeno vodo in oljčno vejico zegnajo hiše, skednje, hleve in druga poslopja. V preteklosti so na odprtih ognjiščih ali pa tudi na že sodobnejših štedilnikih na drva prižigali božični panj. Skupaj z industrijskim razvojem in opuščanjem kmetijstva kot glavne gospodarske dejavnosti ter s posodabljanjem hiš in kuhinj je iz središča hiše izginjal "živi" ogenj in z njim božični panj ter šege povezane z njim.

Božično srečanje cele družine ob božičnem kosilu se še vedno ohranja in vedno bolj postaja ne samo osrednji praznik letnega ciklusa, pač pa povezovalno družinsko praznovanje.

Družinska obdarovanja

"Pri nas nimamo navade, da bi se posebej obdarovali ob Novem letu, pač pa za Miklavža. Sin ima ravno na ta dan rojstni dan, zato se vsi zberemo in se tudi obdarujemo. Imam štiri vnuke in paziti moram, da so vsa darila približno enakovredna. Otroci že odraščajo in včasih so njihove zahteve tudi velike, ker vidijo druge, svoje prijatelje. Kupim, kar pač zmorem, vendar je zlasti majhnim otrokom, ki še verjamejo v Miklavža, skoraj treba ustreči," pravi Ivica Gabrijelčič iz Krstenic.

Obdarujejo pa se tudi odrasli. "Ker je družina velika, to predstavlja kar velik znesek, vendar na darila mislim že med letom. Same priprave na obdarovanje in pričakovanja mi največ pomenijo. Letos na obdarovanje v naši družini recesija še ne bo vplivala, lahko se pa zgodi, da bo v prihodnje drugače," dodaja še Ivica.

"Imamo kar veliko družino. Med letom, za rojstne dneve in druge praznike, nimamo navade kupovati dragih daril (mogoče rožico, čokolado), razen za otroke. V zadnjem času pa se vsako leto 26. decembra, na svetega Štefana, zberemo vsi pri nas doma. Božič in Novo leto vsaka družina praznuje po svoje, ta dan pa smo vsi skupaj. Ker nas je vedno več, smo se odločili, da izžrebamo, kdo bo za koga kaj kupil. Vsak kupi samo eno darilo v vrednosti približno 20 evrov, lahko tudi več, če kdo kaj trenutno potrebuje," pripoveduje Karmen Zidarič iz Deskel in poudarja, da je darilo presenečenje, ki čaka pod smrečico: "Večinoma kupim kaj uporabnega, lahko tudi nekoliko humornega. Ko darila odvijemo, imamo skupno kosilo ob jaslicah."

"Rada bi ohranila tradicijo, doživljanje praznikov tako kot takrat, ko sem bila sama še otrok. Veliko mi je pomenilo čakanje na miklavža in na dedka Mraza. Takrat smo dobili mandolat, mandarine, pa tudi kaj uporabnega, rokavice ali kapo. To navado smo ohranili tudi v moji družini. Za Miklavža se obdarujemo vsi. Zvečer na divanu pripravimo vsak svojo vrečko z imenom in zjutraj nas v njej čaka presenečenje. Z možem obdarujeva otroke, oni pa pripravijo darila za naju. Kupujem stvari, ki jih otroci potrebujejo in bi jih tako in tako morala kupiti, navadno kaj za obleči," pravi Vanja Cotič iz Kanala. Nikoli pa ne pretirava z dragimi darili: "Obdarujemo se tudi za dedka Mraza - kupimo majhna darila in jih damo pod smrečico. Rada obdarim tudi druge sorodnike in prijatelje, vendar nikoli ne pretiram. Majhna božična zvezdica, drobna pozornost, ljudi razveseli."

Foto: Družinski arhiv

I. Gabrijelčič z vnukoma

Foto: Družinski arhiv

K. Zidarič: Darila na žreb

Foto: Družinski arhiv

Cotičevi otroci ob smrečici

Foto: TD Kanal

Kanal: Dedek Mraz obdaruje

"Doma se vedno obdarujemo samo za Miklavža, s teto in stricem pa si darila izmenjamo za "dedka Mraza", se pravi za novo leto. Za darila porabim približno 50 evrov, trudim pa se, da poudarek ni na denarni vrednosti, ampak na izvirnosti darila. Lepo je tudi, če je darilo hecno in uporabno," meni **Petra Merlak** iz Kanala. Še posebej je alergična na "praholovce", zato jih drugim ne podarja: "Veliko mi pomenijo darila, ki so uporabna - če na primer dobim šal, se bom vsakič, ko ga bom nosila, spomnila, kdaj sem ga dobila - in ki so izvirna, taka, da me spravijo v smeh. Recesija ne bo vplivala na moj način obdarovanja."

Foto: Družinski arhiv

P. Merlak: 50 evrov za darila

Advent

Štiri tedne pred božičem in vzpredno s časom Andrejevega godu se začne advent. Beseda izvira iz latinske *adventus*, kar pomeni prihod. Nekoč je bil namenjen predvsem duhovni pripravi na božič, danes pa je s prepletanjem kultur dobil tudi močnejšo zunanjo podobo. Razširili so se adventni venčki, kar je germansko-meščanski kulturni vpliv, saj jih prej Slovenci nismo poznali. Kljub izvoru v drugi kulturi, se je šega okraševanja in izdelave adventnih venčkov razširila in v vsakdanji uporabi pridobila naše, ljudske značilnosti.

Foto: D. Humar

Adventni venček

Jaslice

Pisni viri navajajo, da je bila šega likovnega upodabljanja Kristusovega rojstva v veljavi že v času starega krščanstva, prav tako pa jo je moč zaslediti tudi v bizantinski umetnosti. Največ zaslug za nastanek, razvoj in razširitev jaslic, kakršne poznamo danes, pa imajo jezuiti. Prve jaslice so postavili leta 1560 v kolegiju Coimbri na Portugalskem, prve cerkvene jaslice pa leta 1562 v cerkvi v Pragi. V 17. stoletju so se razširile tudi po drugih cerkvah ostalih nemških redov. Kasneje je janzenizem zatiral in jih odstranil iz cerkva, zato so se ohranile samo po samostanih. V cerkve se ponovno vrnejo okoli leta 1800. Od tam se najprej razširijo v plemiške, nato meščanske domove in na kocu tudi na podeželje. Na Slovenskem so najstarejše ohranjene jaslice meščanske jaslice iz leta 1714. So iz papirja, za steklom v omarici. Po domovih so bile najpogosteje postavljene v "boghovem kotu".

Foto: D. Humar

Papirnate jaslice po zamisli umetnika Maksima Gasparija

O veselem decembru

Jožica Erzetič, poslovodja v Manufakturi, Kanal:

Foto: B. Bizjak

"Opažam, da je Miklavževanje tradicionalni praznik obdarovanja, ki se povsem ohranja skozi čas. Ljudje kupujejo pižame, nogavice, rokavice, šale in druge modne dodatke.

Velikih nakupov ni. V zadnjih desetih letih se je način obdarovanja zelo razširil. Obdarujejo se za Miklavža, Božička in dedka Mraza, kar v preteklosti ni bila navada. V letošnjem letu se močno čuti strah pred gospodarsko recesijo in ljudje se spuščajo v bolj premišljene nakupe. Pri nas vnaprej pripravljenih darilnih aranžmajev nimamo.

Obdržali smo klasičen način prodaje - to pomeni, da stranki prisluhnemo in jo glede na njene želje vodimo skozi celoten nakup."

Župnik Robert Ušaj, Kanal:

Foto: B. Bizjak

"Advent je čas priprave na božič. Kot verjetno dobro vemo, izhaja beseda advent iz latinske besede *adventus*, kar pomeni prihod. Advent je torej čas, ko pričakuje-

mo rojstvo Božjega sina. Ta čas pričakovanja poživlja simbolika adventnega venca, ki postaja vedno bolj priljubljena tudi po naših domovih. Zelena barva smrekovih ali kakšnih drugih zimzelenih vejic je znamenje upanja. Štiri sveče ponazarjajo štiri adventne nedelje.

Vsako nedeljo prižgemo eno svečo več. Okrogla oblika venca je znamenje popolnosti. Resna vijolična barva sveč in trakov nas opozarja, naj se skrbno in z vso resnostjo pripravimo na Jezusov prihod.

Advent nas pripelje do božiča, ko pred seboj gledamo v jasli položeno dete. Vendar pa je božič hkrati tudi Velika noč: tam Jezusova izročitev Boga na križu, tu izročitev druge Božje osebe v nemočnem detetu. Z obema izročitvama nam Bog podarja novo življenje, ki ne mine."

Pavel Medvešek, zbiratelj in narodopisec:

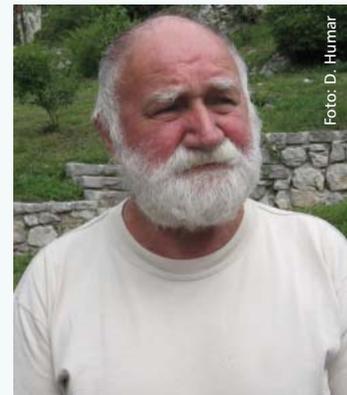

Foto: D. Humar

"Šeg in navad v prednovoletnem času nisem nikoli posebej raziskoval. Spomnim pa se, da pri nas ni bilo nikoli smreke za božič, pač pa je bil brin. Okrasili smo ga z okraski iz kartona, ki smo jih izrezali v različne oblike in pobarvali. Spomnim se tudi pripovedi mojega starega očeta, kako je bilo v njegovem otroštvu - rojen je bil 1886.

Za božič so postavili samo brin brez vseh okraskov v boghovem kotu. Jaslic niso nikoli postavljali. Te so bile samo v cerkvi in so jih hodili tja gledat. Imeli so takšno spoštovanje do jaslic, da so verjeli, da je njihovo mesto le v cerkvi, ne pa v navadnih domovih. Novega leta niso praznovali. Na silvestrovo so počistili vse prostore v hiši, se okopali in preoblekli v čista oblačila, da so šli čisti v novo leto. Prvi dan novega leta pa so mlade pupe hodile na kal v vasi ali pa k Perivniku, potoku pod Anhovim, da bi v vodi morda zagledale bodočega ženina."

Prenočitvene zmogljivosti v občini "Pri Grozdu" blažijo pomanjkanje

ROČINJ - Le redki ne pomnijo, kako dobri so bili "pohani" piščanci iz gostilne "Pri grozdu", ki jih je s posebno ljubeznijo pripravljala gospodinja **Amalija Zimic**. Znano gostišče, ki sta ga vodila z možem Albinom v nekdanji italijanski vojašnici, je utrip kraju dajalo vse do leta 1992, nato so ga 14 let oddajali v najem.

Tekst in slike: Nataša Ozebek

Danes imajo Amalijini in Albinovi otroci z vojašnico in novo pridobitvijo - prostori ročinjske osnovne šole - nove načrte. Družina Zimičevih se je trenutno usmerila v oddajanje prenočišč. Kam jih bodo načrti zapeljali v prihodnje pa bo pokazali čas in potrebe.

Po potresu zlata leta

"Z možem sva del stare italijanske kasarne, v kateri je bil nekoč celo

Amalija Zimic, dolga leta gonilna sila gostišča

zapor, kupila in jo popolnoma obnovila. V spodnjem delu sva imela gostilno, zgoraj pa smo že takrat uredili tudi prenočišča za goste. Še sedaj se spomnim, da smo jo odprli 30. maja 1965. To je bil za Ročinj velik dogodek," po spominih brska Amalija.

"Po potresu v sedemdesetih in osemdesetih letih je bilo veliko prometa. Kuhali smo malice za različna podjetja in za goste. Čez počitnice smo imeli vedno vse za-

Oddajanje sob podjetjem

sedeno. Gostje so hodili k nam od vsepovsod. Družina iz Nemčije je k nam prihajala celih 26 let," pripoveduje gostilničarka. Delala je po 20 ur na dan. Skrbela je za družino s tremi otroki in vse goste, kuhala, čistila, vodila računovodstvo, bdela nad inventuro. Pri njih so se zbirali balinarji, pevci, lovci, kvartopirci, v njihovem gostišču so praznovali krste, obhajila, birme in poroke. "Ob največjih praznikih, kot so bili 1. maj, 29. november in Novo leto, smo imeli odprto tudi po tri dni skupaj," se spominja.

Kljub temu tedanji časi socializma za zasebne obrtnike niso bili lahki, saj jih je bilo nenehno strah, da jim bodo vse skupaj podržavili.

Od gostilne na prenočišča

Leta 1992 sta z možem gostinstvo opustila, gostilno pa oddala v najem.

"Tako je bilo 14 let in ko smo videli, kako je stavba zanemarjena in kako propada, smo se odločili za ureditev prenočišč. Obnavljali smo korak za korakom, uredili kopalnice, opremili sobe. Od začetka sem vodila evidenco vloženih sredstev, potem sem obupala, ker sem videla, da to nikamor ne pelje," pove Amalija.

Zimičevi sedaj turistom oddajajo pet sob z dvanajstimi ležišči.

"Za prenočišča večinoma povprašujejo podjetja, čez poletje pa je veliko tudi individualnih turistov. Pri nas se ustavlja vedno več pohodnikov. Zelo se je razvila pot od izvira Soče do morja. Letos smo gostili profesorje iz Italije, večjo skupino Estoncev, veliko povpraševanje je ob različnih prireditvah v okolici, kot so srečanje narodov v Kanalu, "downhill" v Avčah, različni festivali v Tolminu," našteva Amalijina hči Darja Vrtovec.

Veliko povpraševanje po sobah

Sobe z najemnimi pogodbami oddajajo tudi podjetjem, ki v tej dolini le s težavo najdejo prenočišča za svoje zaposlene. Ker namestijo ponudbo v tej smeri širiti, so od občine odkupili stavbo ročinjske osnovne šole, ki je svoja vrata zaprla pred desetimi leti. V njej so čez poletje delno uredili sobe, kopalnice, jedilnico in kuhinjo.

"Načrti so veliki, kaj bo iz tega nastalo, pa bo pokazal čas. Zaenkrat si želimo to stavbo obnoviti in spraviti v življenje. Najprej smo razmišljali o medicinskem turizmu,

pa o tem, da bi jo oddajali za športne dejavnosti, treninge in pohodništvo. Ena od možnosti bi bila tudi manjši dom upokoencev, ampak vsega tega ne zmoremo sami. Super bi bilo, če bi se nas več ponudnikov povežalo v mrežo," razmišlja Darja Vrtovec. Dodaja, da se je potreba pokazala sama, zato so trenutno usmerjeni v oddajanje sob podjetjem.

"Povpraševanje po prenočiščih je

tako veliko, da bi zagotovo oddali še enkrat toliko sob, če bi jih imeli," doda Amalija.

Za ureditev prenočitvenih zmogljivosti jim je s 7.000 evri letos pomagala tudi Občina Kanal, ki je v okviru razpisa za spodbujanje razvoja turistične infrastrukture med upravičence - na razpis se je prijavilo deset ponudnikov turističnih storitev, sredstva jih je prejelo devet - razdelila 25.000 evrov.

Ponudbo prenočišč povezati v mrežo

Vesele praznike in uspešno novo leto

KOMUNALA

Komunala Nova Gorica d.d.
www.komunala-ng.si

Sinergija kraja in šole

Počutiti se prijetno v okolju, v katerem živimo, je vrednota. Še večja vrednota je, če se krajan zavedamo odgovornosti in soodgovornosti tako za naravno kot za družbeno okolje.

Odraz odgovornosti so prav gotovo tudi parki, sprehajališča, igrišča, družabni prostori; konec koncev tudi šola in vrtec ter druge javne ustanove v kraju.

Čeprav je sodobna družba naravnana tako, da nam gre navadno kritika mnogo bolj od rok kot pohvala in zahvala, moramo za iztekajoče se leto 2008 poudariti prav slednje.

V letu 2008 smo v sodelovanju med KS in šolo veliko postorili v prid naših najmlajših in njihovih družin. Vendar rezultati niso posledica le proračunskega denarja, pač pa gre glavna zasluga podjetjem, društvom in posameznikom, ki znajo prisluhniti potrebam kraja. In prva v tem seznamu je krajevna skupnost. Spodbude, nove ideje in nadgradnje dogovorjenih projektov s strani KS so stalnica v komunikaciji med šolo in KS. Na prvi pogled nedosegljivi cilji so v letošnjem letu mnogokrat dobili epilog. Gre za dela, ki so bila izpeljana zgolj z donatorskimi in sponzorskimi sredstvi ter s prostovoljno opravljenimi urami ob koordinaciji vodstva KS in šole.

Med največje investicije šteje sanacija atrija pred novim delom vrtca (160 m²), ki sta jo med poletnimi počitnicami izvedla Primorje in SCT. Skoraj istočasno je park ob šolskem igrišču dobil nove klopi kot donacija Salonita in ESALA, pravo podobo pa je park dobil s čistilno akcijo in z ureditvijo dreves v izvedbi prizadevnih članov KS in njenih društev. Verjamemo, da so krajan z navdušenjem sprejeli novo pridobitev. Komentarji uporabnikov takoj po namestitvi klopi kažejo na to.

Vendar se delo ni zaključilo s koncem šolskih počitnic. Nasprotno. Pričakujemo, da bomo s pomočjo donacije gradbenih podjetji izvedli tudi sanacijo atrija pred 1. razredom, o kateri so potekajo razgovori že več mesecev.

Ugodno sprejetje klopi v parku pred šolo so nam dale elan za opremo parka tudi v okolici vrtca. Lansko leto smo sicer v okviru akcije "Varna in urejena igrišča" vse stare klopi prebarvali, a načenja jih zob časa. Tokrat so pobudi KS prisluhnili na Soških elektrarnah in nam nabavili kar 15 klopi za vrtec, na pomoč pa nam je priskočil tudi Plastik. Seveda tako elegantne klopi ne sodijo v "zakrnelo" okolje. Kar kličejo po ureditvi parka.

Vendar posamezne izboljšave dobijo pravi efekt šole, ko se rešujejo v kontekstu z okolico. Za ureditev celostne podobe parka je bil potreben tudi poseg v teren – izravnava tal, odstranitev neuporabnih betonskih blokov, odvoz materiala. KS si namreč prizadeva v dogovoru z donatorjem in projektantom vzpostaviti prijeten prostor za druženje ob otroških igralih, ki bo otrokom na voljo tudi v popoldanskem času. Z ureditvijo otroškega parka ob vrtcu želimo doseči v zavesti krajanov višjo stopnjo odnosa do igral, igrišč in objektov ob njih. Kanal namreč poleg tega igrišča nima drugih površin z igrali. To pa od vseh nas zahteva tudi odgovornost.

Ob iztekajočem se letu želim reči: "Hvala!" vodstvu KS in članom vseh aktivnih društev v KS Kanal ter staršem in drugim krajanom za pravo voljne ure dela. Skupaj smo jih v letu 2008 opravili nad 400. Prav posebna javna zahvalila velja vsem donatorjem in sponzorjem.

Predsednik KS Kanal in ravnateljica OŠ Kanal

Klopi v parku so res dobrodošle

OŠ Kanal

Bili smo na obisku pri gasilcih

V gasilski dom gasilci so nas povabili, da z njimi urico dopoldan bi prebili. Tam lepo smo se imeli, veliko videli in doživeli.

Najbolj všeč nam je bilo:

- ko smo "špricali" s pištolo
- ko so gasilci "špricali" s topom na kamionu
- ko smo mi delali gasilske vaje
- ko smo gledali kamion s kuhinjo
- ko so gasilci zakurili ogenj
- ko so učiteljice gasile ogenj
- ko smo se peljali s kombijem in džipom in so gasilci vključili sireno

Učenke in učenci 1. a, b razreda z učiteljicami

Urico ali dve smo bili gasilci

Šolski sklad ustanovljen

V letošnjem šolskem letu so vse osnovne in srednje šole v Sloveniji po določilih Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI) dolžne ustanoviti šolske sklade. Na kanalski osnovni šoli se je odbor šolskega sklada, ki sta ga prej predlagala Svet šole in Svet staršev, prvič sestel 20. oktobra 2008 in oblikoval svoja pravila.

Namen delovanja sklada je zbirati sredstva donatorjev in s tem pomagati OŠ pri dejavnostih, za katere šola sicer ni financirana. Sredstva, ki se bodo zbrala v skladu, bo šola namenila za spodbujanje raziskovalnih in razvojnih dejavnosti na šoli, pomoč ekipam in posameznikom, ki zastopajo šolo na raznih tekmovanjih, za nakup nadstandardne opreme, sofinanciranje razvojne in raziskovalne opreme, pomoč socialno šibkim otrokom in podobno.

Za kaj bodo sredstva namenjena, se lahko odločijo posamezniki sami, lahko pa razporeditev zbranega denarja zaupajo tudi članom odbora. Morda je predpraznični čas primeren trenutek, da del prihrankov namenimo našim otrokom, da se bodo šolali v posodobljeni šoli, da bodo morda za pomembne dosežke nagrajeni s poučnim izletom, ali da omogočimo socialno šibkim udeležbo v šoli v naravi.

Sredstva lahko posamezniki ali podjetja nakažejo na račun številka: 01244-603065055

in pripišejo:

namen DONACIJA za šolski sklad OŠ Kanal, sklic 00 291900.

Irena Hočevar Križnič

Ponudba "Vse na Enem Mestu" Brez administrativnih ovir z VEM

V okviru Regijske razvojne agencije RRA Severne Primorske d.o.o. Nova Gorica deluje vstopna točka VEM (Vse na Enem Mestu), ki opravlja naslednje storitve :

- Informiranje za ustanovitev, razvoj in poslovanje podjetij,
- Hitrejša in cenejša ustanovitev podjetij,
- Poenostavitev postopkov po elektronskih poteh za potencialne in obsoječe podjetnike,
- izvedba registracijskih postopkov za ustanovitev (s. p. in d. o. o.),
- storitve podjetniškega svetovanja po subvencioniranih cenah v okviru programa vavčerskega svetovanja,
- promocija podjetništva,
- informiranje o novostih na področju zakonodaje, javnih razpisov in ostalih podjetniških tem, ki bodo omogočile spodbujanje ustanavljanja novih podjetij in hitrejšo rast obstoječih podjetij.

Storitve za ustanovitev podjetja prek točke VEM so namenjene samostojnim podjetnikom (s. p.-jem), to je posameznikom, ki opravljajo pridobitveno dejavnost, ter od 1. februarja letos naprej tudi eno-osebne in več-osebne družbam s 100-odstotnim ustanovitvenim kapitalnim vložkom in podjetjem z omejeno odgovornostjo (d. o. o.-jem).

Za eno-osebne in več-osebne družbe z omejeno odgovornostjo se preko sistema e-VEM odpre elektronsko knjigo sklepov na daljavo in sicer na točki VEM ali pri notarju.

Status samostojnih podjetnikov in družb z omejeno odgovornostjo (eno-osebne in več-osebne) ureja Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1).

Potencialni podjetnik, ki želi opravljati poslovno dejavnost, mora:

- registrirati podjetniško dejavnost, to je vpisati svoj s. p. ali d. o. o. v Poslovni register Slovenije (PIRS) oziroma na sodišču: podatke o podjetniku, ime in skrajšani naziv firme, sedež firme, kontaktne podatke, dejavnost oziroma dejavnosti, ki jih bo podjetnik opravljal;

- vpis v register Davčne uprave: predvideni dan v mesecu za izplačilo plač, podatke o načinu vodenja poslovnih knjig in odgovorno osebo za vodenje računovodstva, podatke o poslovnih prostorih, predvidene prihodke in odhodke;
- prijaviti podatke o pokojninskem in invalidskem ter obveznem zdravstvenem zavarovanju: oblika delovnega razmerja, zavarovalni čas, naziv delovnega mesta, podatke o zaposlenih, morebitna prijava otrok do 18. leta starosti;
- pridobiti vsa ustrezna dovoljenja, če je to zahtevano za načrtovano dejavnost: za nekatere dejavnosti je potrebno pred pričetkom njihovega opravljanja pridobiti posebna dodatna dovoljenja.

Na vstopnih točkah VEM lahko bodoči podjetnik opravi :

- VPIS V POSLOVNI REGISTER SLOVENIJE in VPIS V SODNI REGISTER
- ODDA DAVČNE PODATKE ZA VPIS V DAVČNI REGISTER
- ODDA VLOGO ZA IZDAJO IDENTIFIKACIJSKE ŠTEVILKE ZA DDV
- PRIJAVI OBVEZNO ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE.

Na vstopni točki je mogoče izpeljati registracijo podjetniške dejavnosti, spremembo vpisa v register ali izbris dejavnosti iz registra.

Vstopna točka VEM deluje v okviru RRA Severne Primorske d.o.o. Nova Gorica, na Mednarodnem prehodu 6, Šempeter pri Gorici.

Kontaktne osebi :

ga. Amelija Skomina
tel.: 05 330 66 89, elektronski naslov: amelija.skomina@rra-sp.si ,

mag. Bruno Mihelj
tel.: 05 330 66 86, elektronski naslov : bruno.mihelj@rra-sp.si .

Manufaktura
Trgovsko podjetje d.d.

Kjer je dober nakup pravilo!

Praznični popusti!

MANUFAKTURA
Deskle
Srebrničeva 20
tel.: (05) 305 20 14

Urnik:
ponedeljek - petek
8.00 - 12.00
15.00 - 18.00
sobota
8.00 - 12.00

MANUFAKTURA
Kanal
Trg svobode 5
tel.: (05) 305 10 59

Urnik:
ponedeljek - petek
8.30 - 18.30
sobota
8.30 - 12.30

-30% za zimsko konfekcijo

Župnija Kal nad Kanalom Skozi čas v besedi in podobi

Ko se v prazničnem decembru oziramo za darili, ki jih želimo pokloniti svojim najbližjim, skoraj ne moremo mimo knjige **Župnija Kal nad Kanalom, včeraj in danes**. Njen avtor je župnik z Banjšic **Martin Pavlin**, ki je kalsko župnijo soupravljal polnih 29 let. Knjigo sta izdali Krajevna sku pnost Kal nad Kanalom in tamkajšnja župnija ob avtorjevi 80-letnici.

Piše: Darja Skrt

Martin Pavlin je soupravljal kalsko župnijo vse od leta 1979. Njegova povezanost z domačini je bila vsekako močna in to se odraža tudi v kroniki kalske župnije. V njej je zbrano bogato cerkveno zgodovinsko gradivo, ki je obravnavano s skrbnostjo in natančnostjo. Jezik je tekoč, blag in prijazen, kar je v tovrstnih delih največkrat redkost. Spoznamo pastoralno oskrbo župnije skozi čas in zvemo, kako je bila vključena v cerkveni okvir.

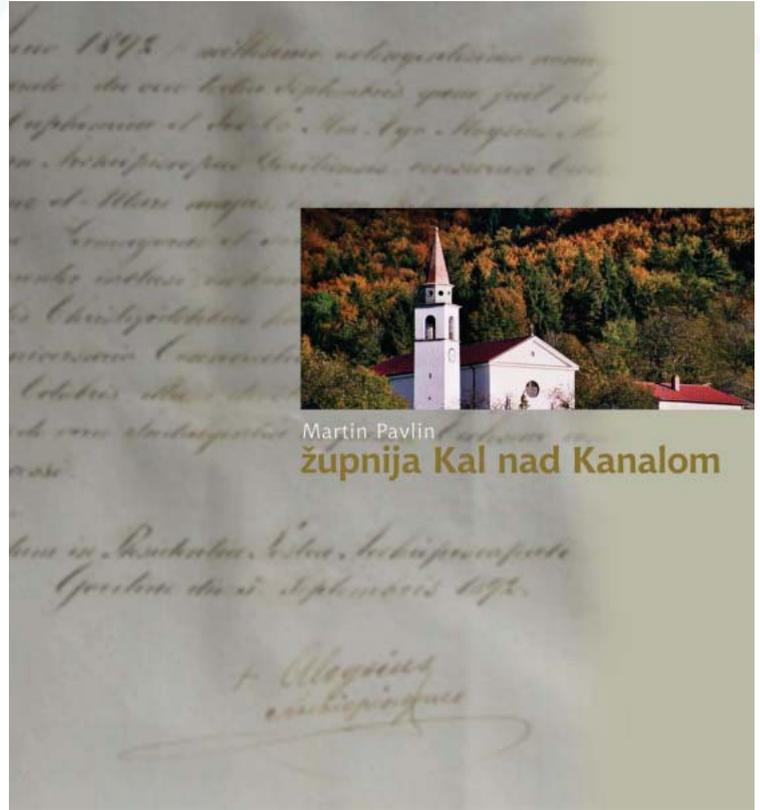
Podrobno spoznamo tudi zgodovino župnijske cerkve sv. Jurija in podružnične cerkve sv. Tomaža v Kalu ter marsikaj izvemo o usodi orgel in zvonov.

V knjigi je seznam župnikov, ki so službovali v Kalu, prav tako spoznamo duhovnike in redovnice, ki izhajajo iz tega kraja. Pavlinova naklonjenost ljudem se izraža skozi celotno besedilo. Kar nekaj prostora je namenil župniku **Andreju Brezavščku**, domačinu iz Gomilni-

ce, ki je služboval v Braniku skupaj s **Simonom Gregorčičem**. Čeprav ga literarna zgodovina označuje kot strogega, togega in do Gregorčiča nepopustljivega, Pavlin razkrije pričevanja iz Kala, ki govorijo o njem prav nasprotno.

Poleg cerkvene zgodovine nas delo seznanja tudi z razvojem šolstva v kraju, gospodarsko dejavnostjo ter opisuje kapelice, spominska obeležja, arheološka območja in obe pokopališči. Pavlin končuje z anekdotami v poglavju "Malce smešne – malce resne" in daje slutiti, da je svojim ljudem pozorno prisluhnil in se zanje zanimal.

Knjiga je vrhunsko oblikovana in je delo domačinke arhitektke **Elze Pavšič**. V besedilu je prepoznala Pavlinovo naklonjenost kraju in ljudem ter jo znala prenesti v vizualno podobo, ki nas pomiri in vsebino samo še podkrepi.

Kanalske tajnice (še) "migajo" ...

Najprej so se odzvale vabilu gorenjskih kolegic, potem so s Postojnčankami romale po panonski pokrajini in v novembru "pospravile" še ozimnico. In ker je čas krize, so primorske tajnice zgledno pozvale k razumnemu in vzdržnemu obnašanju: ob svetem Martinu so nazdravile tudi novemu letu.

Izkustveno opisuje: Nataša Jerončič

S poti po Prekmurju

Skupaj s **Karmen Paravan** sva se kot članici Kluba tajnic Severne Primorske najprej odzvali vabilu kolegic iz Gorenjskega kluba tajnic.

Hodile smo po poteh kulturne dediščine in se seveda ustavile tudi v Vrbi, rojstnem kraju našega največjega pesnika in prešernega p....

Ob koncu enodnevné avanture so nas Gorenjke obdarile z ozimnico, ki je vsebovala krompir, buče, koruzo, korenčke.

V Prekmurje

Na sončno soboto sredi oktobra smo Gorenjke povabile Postojnčanke na skupno odpravo proti panonski pokrajini. Po jutranjem postanku in okrepitvi z Mlinotestovimi "panini", smo se peljale proti Ižakovcem. Otok ljubezni, prevoz čez Muro, nakup pristne domače moke in v zaljubljenih glavah smo že gnetle, kaj bi doma spekle našim dragim.

Pot nas je nato peljala v Filovce, kjer je še dandanes živo lončarstvo. No, dobrote bodo vzhajale in nastajale v teh izdelkih. Brez spoznavanja Plečnikovove dediščine pač ne gre, zato smo si v Bogojini ogledale "njegovo" cerkev ter prisluhnille razlagi naše umetnostne zgodovinarke in vodičke **Petre Paravan**.

Naš največji grad v kraju Grad nas je pričakal v soju sonca in bazarja. Tu so se že pripravljali na noč čarovnic. Me pa smo v želodčkih že hlastale po pogostitvi s tipično prekmursko hrano v Polani, kajti celodnevno pohajkovanje nas je že pošteno zlakotilo. Naše prekmurske kolegice so nas počastile s svojim obiskom ter odpeljale v

pozno-nočni ogled poslovnih prostorov in prenočišč, kjer službuje ena od prekmurskih tajnic. Polne vtisov, lepih doživetij in prisrčnega srečanja s Prekmurkami smo krenile na pot proti Postojni in Novi Gorici. Navsezadnje ni manjkalo tudi spoznanje, kako prelepa, čudovita in raznovrstna je naša Slovenija.

Nad ozimnico

November je tudi čas ozimnice. Zato smo se odločile, da bomo popotnico, ki smo jo dobile v dar od gorenjskih kolegic, zaupale pripravi in postrežbi specialistom v gostišču Pr'gonov mlin v Ajbi. Mjam, tu so sedaj doma sarajevske specialitete. Na drugi Martinov vikend se nas je v tem gostišču zbralo kar veliko članic našega tajniškega kluba, druženje pa nismo namenile samo zavetniku vina, ampak tudi praznovanju prihajajočega novega leta. Ker smo v recesiji, se je potrebno pač racionalno obnašati, a ne?

Kolegice so bile navdušene nad izbranimi dobrotami in strinjale so se, da se je gorenjski krompir dobro podal pod peko, medtem ko so naše brbončice kar hlastale še po mes(e)nih dobrotah in na koncu tudi po sladcah gostiteljev. V ozadju pa še bosanski melos. Božanstveno!

Varstveno delovni center (VDC) Nova Gorica Z novimi prostori do večje ustvarjalnosti

Iz kanalske občine se vsakodnevno vozi veliko ljudi na delo v Novo Gorico. Med njimi so tudi Leopold, Matjaž in Ema.

Piše: Tomaž Torkar, psiholog

Odhajajo na delo v Varstveno delovni center Nova Gorica, ki v svojih dveh enotah, v Solkanu in v Stari gori, nudi organizirano skrb odraslim duševno in telesno prizadetim ljudem. Vodenje, varstvo in zaposlitev se izvaja v enoti Solkan, institucionalno varstvo pa v enoti Stara gora.

Trenutno je v Stari gori vključenih 63 uporabnikov, v Solkanu pa 34. Vse večja pa je tudi potreba po pomoči ljudem, ki so v nesrečah utrpeli poškodbe glave. Ti primeri zahtevajo posebno zdravstveno obravnavo in prav zanje je v Stari gori na voljo poseben program poboljnišnične nege.

Prostori v Solkanu so že precej dotrajani, zato uporabniki in zaposleni z veseljem pričakujemo prihodnje leto, ko se bo v Novi Gorici začela graditev novih prostorov. Načrti so narisani, lokacija izbrana in tudi denarna sredstva so že zagotovljena. Polovico nove stavbe bo financiralo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, drugo polovico, kjer bodo bivalne enote za 22 uporabnikov, pa bo financirala Mestna občina Nova Gorica.

S to pridobitvijo bomo najlepše zaznamovali 40-letnico organizirane skrbi za odrasle osebe z motnjami v razvoju na našem območju. Najpomembnejše pa je to, da bodo s tem uporabniki pridobili nove prostore, v katerih bo njihova ustvarjalnost dobila nov zagon.

Varovanci VDC Nova Gorica pri vsakodnevem delu

Foto: VDC Nova Gorica

ODZIV

Občina odgovarja

Na posamezne misli, ki jih je v prejšnjem Mostu (november 2008, št. 20) na strani 3 in pod naslovom 'Zavlačevanja dražijo naložbe' zapisala občinska svetnica Vanda Colja (Desus), se je s spodnjim zapisom odzvala direktorica občinske uprave Nives Prijatelj.

- "občina je dolžna skrbeti za gospodarski razvoj"

Ta teza gospe Colja zahteva natančnejšo obrazložitve: občina je dolžna ustvarjati pogoje za gospodarski razvoj s sprejemanjem ustreznih aktov in z graditvijo komunalne infrastrukture. Ob nenehnih očitkih okoli obrtne cone pa velja opozoriti, da so se v preteklosti vsi poskusi za njeno ureditev končali z ugotovitvijo, da je dovolj prostih zemljišč v Anhovem, katerih lastnik je v glavnem podjetje Salonit Anhovo. S komunalno opremo, ki je za omenjeno podjetje urejena, tudi ne bi smelo biti večjih težav. Navsezadnje se Salonit Anhovo glede teh obrtnih con dogovarja z Regijsko razvojno agencijo in je veliko prostih kapacitet že oddalo v najem drugim podjetnikom. Drugače pa večjega pritiska s strani podjetnikov na občino ne zaznavamo.

- "trženje domačih izdelkov"

Že od vsega začetka po ustanovitvi občine se trudimo za njen enako-meren razvoj, tako da urejamo osnovno infrastrukturo (voda, kanalizacija, čistilne naprave, ceste, javne površine) in izvajamo aktivnosti, s katerimi bomo oskrbeli s pitno vodo tudi vodo-deficitarna območja. Poleg tega smo se vključili v programe Lokalne razvojne strategije (LAS), ki jih na področju kmetijstva sofinancira Evropska unija s ciljem spodbujanja celovitega razvoja podeželja. Tu gre za programe razvoja in organiziranja trženja lokalno tipičnih pridelkov, izdelkov in storitev, za krepitev znanja na podeželju, za razvoj turistične infrastrukture, varovanje narave, revitalizacijo in primerno rabo naravne in kulturne dediščine.

- "potrebujemo strokovne kadre"

V občinski upravi skrbimo za stalno izobraževanje zaposlenih. Zaradi prostorske stiske ni računati na širjenje zaposlovanja, medtem ko strokovne kadre zagotavljamo tudi tako, da se poslužujemo zunanjih izvajalcev.

gostišče kriznič

Kanal ob Soči

tel: 05 30 51 008, gsm: 041 208 368

e-pošta: gostisce.kriznic@gmail.com

http://www.sloveniaholidays.com/gostisce-kriznic

Bife, restavracija s 140 sedeži, malice, kosila (tudi nedeljska), razna praznovanja, prenočišča, diskont briških vin, ribolovnice za reko Sočo, prodaja nedeljskega časopisa.

Za vaš piknik ali praznovanje vam v našem gostišču pripravimo jedi, katere boste lahko odnesli na veselico.

Vsem občanom, gostom in poslovnim partnerjem želimo v prihajajočem letu 2009 sreče, razumevanja in dobrega sodelovanja.

Raz-stavljeno Črnina kot izziv

Javni sklad Republike Slovenije (JSRS) za kulturne dejavnosti je leta 2007 razpisal temo "Tudi črna je barva", na katero so se odzvali predvsem ljubiteljski likovni ustvarjalci iz vse Slovenije. Tretji korak v obliki območne oziroma regijske razstave in s tem vrhunec so ustvarjalci selekcioniranih del doživeli letos novembra z državno razstavo v Galeriji Rika Debenjaka v Kanalu. Selektorsko nalogo je opravil akademski slikar in pedagog Tone Rački.

Črne barve ne najdemo v mavrici niti v barvnem krogu. Bila naj bi brezbarvni pigment. Dobimo jo z mešanjem barv in uporabljamo za ustvarjanje odtenkov. Sicer pa jo le razumemo kot barvo takrat, ko nastopi v stilizaciji enakovredna drugim barvam. Prav zaradi naštetega je razpis predstavljal izziv marsikateremu ustvarjalcu, saj je prej kot tematiko pogojeval predvsem barvo. Kakor smo lahko videli, so se podobe, ujete v prostor magične galerije, zliele v edinstveno

Foto: Sabina Volk

Ljubiteljski umetniki ustvarjali v "črnini"

Foto: Sabina Volk

Abstraktnost razstavljenih del

celoto prefinjenega vzdušja. Veliko slik abstraktne narave nas je vodilo k raziskovanju črne barve kot izraznega sredstva, slikarskega prijema, ki poudarja moč v samem načinu podajanja. Takšne podobe so sad modernizma, ki se je obrnil od vsebine k izraznosti. Sicer pa so nam vsebinske poudarke ponudila dela z viharnim, temničnim, skrivnostnim razpoloženjem v motivih krajine, tihožitij in figur. Marsikateri ustvarjalec se je posluževal mračnega, težkega in

negativnega občutja, kljub temu pa je bilo v posameznih delih mogoče začuti tudi iskanje globljega pomena in kontrastov, predvsem svetlosti.

Ce smo na tej razstavi bili priče odsotnosti svetlobe, pa je Javni sklad RS za kulturne dejavnosti že razpisal novo temo "Svetloba". Ta je nekakšno vsebinsko in oblikovno nadaljevanje omenjene razstave, izbrana dela za območno razstavo pa so že bila na ogled v Galeriji in Idriji.

Petra Paravan

Zborovsko petje Za slovensko besedo in pesem

ROČINJ - Kraj je znan po ljubiteljih dobre zborovske glasbe. Petje je od nekdaj pomemben del vaške kulture. Krajevna skupnost in tukajšnja župnija (ob prispevku Občine Kanal ob Soči) sta poskrbeli, da je v rojstnem kraju duhovnika in skladatelja Vinka Vodopivca sredi letošnjega oktobra gostoval uveljavljeni Mešani pevski zbor "Lojze Bratuž" iz Gorice.

Piše: Alenka Hvalica

Zbor deluje že od leta 1951 in ves čas pomeni pomemben del slovenskega prostora v Italiji, še posebej, ker nosi ime po glasbeniku, ki je med fašizmom svojo ljubezen do slovenske pesmi plačal z življenjem. "Bratuževci" so prepevali pod vodstvom profesorjev **Mirka Fileja**, **Iva Bolčine**, **Stanka Jericija** in **Stojana Kureta**, sedaj pa ustvarjajo pod vodstvom profesorja **Bogdana Kralja**. Iz svojega bogatega programa so za ročinjsko nedeljsko popoldne izbrali sakralne in posvetne skladbe tujih in slovenskih avtorjev ter priredbe iz naše ljudske zakladnice.

Zbrane je najprej pozdravil predsednik krajevne skupnosti **Rudi Brezavšček**, medtem ko je glasbeno doživetje z izbranim besedilom obogatila domačinka **Vanja Gabrijelčič**. In polna župnijska cerkev svetega Andreja je bila priča izjemnemu kulturnemu dogodku.

Ob koncu je župnik **Jože Mikuš** osvetlil povezanost med dvema velikanima slovenske kulture - **Vinkom Vodopivcem** in **Lojzetom Bratužem**, ki naj nas tudi danes spodbujata k pokončnemu ohranjanju slovenske besede in pesmi. Ob tem sporočilu je še posebej slovesno zadonela Vodopivčeva "Pobratimija".

Druženje se je nadaljevalo pred cerkvijo ob čaju in pecivu, ki so ga pripravile domače gospodinje. V toplem jesenski večer so zazvenele še nekatere ljudske pesmi, pravi vaški praznik pa so zaokrožile nepozabne "Žabe".

Foto: A. H.

Mešani pevski zbor "Lojze Bratuž" v ročinjski cerkvi

Nematerialna kulturna dediščina Polnost lunine sence

Pavle Medvešček je s svojo zadnjo knjigo *Let v lunino senco* napisal temeljno delo in postavil mejnik v zbiranju in ohranjanju nematerialne kulturne dediščine - ljudskih verovanj in pričakovanj. Ta so stoletja ostajala živa v ljudeh, a jih je industrijski čas marsikje potisnil v večno pozabo.

Predstavlja: Darja Skrt

Medvešček je v 50-ih, 60-ih in 70-ih letih prejšnjega stoletja kot konservator Spomeniškega varstva Nova Gorica obiskal nešteto krajev in beležil stavbno dediščino. Toda njegov pronicljivi in nemirni duh se ni ustavil samo na zidovih starih hiš, pač pa je prisluhnil ljudem, ki so mu pripovedovali zgodbe in si jih vestno zapisoval. Srečeval je ljudi, ki so pripadali še nekemu drugemu času in bili rojeni konec 19. stoletja. Pred njim so se razkrivale zgodbe, ki so bile včasih na meji verjetnega, spet drugič take, ki so povzemale stara verovanja v naravo in moči skrite v njej. Z modrostjo človeka, ki razume dragocenost najdbe, je zapiske shranil za čas, ko se bo pozornost ljudi zopet obrnila v preteklost in v njej poiskala tisto, kar je vredno in presežno. V prvi knjigi *Svetost in skrivnost kamna* je s krajšim izborom zbranega gradiva nakazal, kako

zelo velik in močan pomen je imel kamen v ljudskem verovanju. Publikacija je dajala slutiti, da se za tem gradivom skriva še več. Pred kratkim je izšla še druga Medveščekova knjiga, *Let v lunino senco*, iz katere pred bralcem zaživi paleta bogatega ljudskega verovanja in nekdaj močne povezanosti z naravo. Nakazuje na močno razvito moški šamanizem, ki se je dejavno ohranil vse do prve svetovne vojne, kasneje pa je med ljudmi še živel v spominu kot pripoved dedov ob večernih urah. Bogata pričevanja so bila zapisana na Tolminskem, Cerkljanskem, Idrijskem, Goriškem, Sežanskem, Bistriškem, Postojnskem in Koprskem. Človeka kar preseneti, kako bogato je izročilo tudi v naših krajih. V knjigi najdemo zgodbe, ki prihajajo s Kambreškega, iz Podraven, Zapotoka, Velendola, Miščka, Zarsčine, Vrtač, Gorenjega Dobljarja, Ročinja,

Kanala, Dolenjega Nekova, Krstenic, Gorenje vasi, Skal, Deskel. Ko tako prebiramo stara izročila, začnemo gledati na znano okolico z drugimi očmi.

Pavle Medvešček je po več desetletjih skupaj z **Rafaelom Podobnikom** ponovno objadral kraje, kjer so zapisi nekoč nastajali. Nastale so številne fotografije in nekatere so našle svoje pravo mesto v tej knjigi. Podobnikove fotografije ne delujejo samo kot ilustracija, am-

pak predstavljajo pomembno dopolnilno informacijo izbranim zgodbam. V sebi združujejo tako dokumentarno pristnost kot tudi avtorjevo ustvarjalno občutljivost za predmet, v tem primeru za kamen, ki v svojem jedru nosi skrivnostno, očem nevidno zgodbo.

Let v lunino senco je vsekakor knjiga, ki si zasluži pomembno mesto na naši knjižni polici, saj nam (po)kaže vrednosti naše tradicionalne kulture.

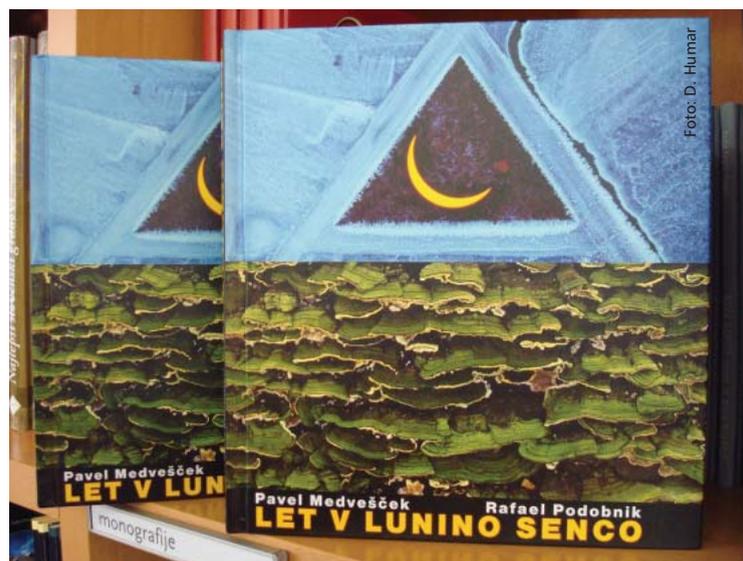

Foto: D. Humar

V Trubarjevem letu Obredno "opravilo" v čast in spomin

KANAL - Ideja, da tudi **Amatersko gledališko društvo (AGD) "Kontrada"** prispeva svoj kamenček v mozaik prireditev ob 500. obletnici rojstva **Primoža Trubarja**, je padla že ob premieri "Doktorja" v februarju. Poprijel jo je tudi režiser **Stane Leban**, ki je do poletja izoblikoval besedilo po epski pesnitvi Antona Aškercarja "Primož Trubar" in po izbranih besedilih Primoža Trubarja. "Opravilo" njemu v čast je z odra zasijalo na predvečer dneva reformacije.

Piše: Severin Drekonja

Foto: AGD "Kontrada"

Zaključni prizor iz Trubarjevega "opravila"

"Eno opravilo v čast in spomin Primožu Trubarju" je razdeljeno v dva sklopa, ki se neopazno zlijeta v celoto. Prvi sklop sledi prizorom iz Trubarjevega življenja, kot jih je v svoji pesnitvi nanizal naš epski pesnik Anton Aškerc. Skozi njegove verze so predstavljeni najpomem-

nejši dogodki in razmere, ki so Trubarja prepričale, da slovenski narod potrebuje za rast in razvoj tudi pisano besedo. Drugi sklop pa je sestavljen iz dramaturško obdelanega izbora besedil in pesmi iz Trubarjevega zapisanega ter natisnjene opusa.

V AGD "Kontrada" so k sodelovanju povabili še vokalno skupino "Liška dekleta" in Moški pevski zbor "Kazimir Nanut". Skupaj s šestnajstimi recitatorji se je tako izoblikovala skupina, ki je pred gledalce postavila skorajda obredno predstavitev Trubarja in njegovega dela. Nastopajoči so začeli z vajami 11. junija, nadaljevali po počitnicah in jih do premiere 30. oktobra nanzali skupno 26.

O izvorni in kakovostni izvedbi tega dela so se lahko prepričali vsi, ki so na predvečer dneva reformacije

Sanje za nepričakovan uspeh

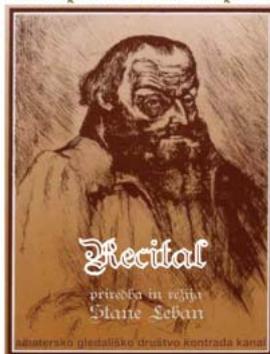
Foto: Gerbec

Z leve: Predsednik društva "Rečan" Aldo Klodič, Peter Srebrnič, Andraž Bajt, Beti Strgar, voditeljica festivala, Martin Gerbec, Ana Križnič, Martin Mavrič, Gregor Gololičič, Andrej Gerbec (čepi spredaj)

Zadnji vikend v novembru so se uresničile sanje sedmerici mladih glasbenikov iz kanalske občine. Na festivalu "Senjam beneške pesmi" v Liessi v zamejstvu, ki je letos potekal že osemindvajsetič, so Kanalci s skladbo "Sanje" nepričakovano zasedli drugo mesto med dvanajstimi glasbenimi skupinami.

Zasedba, ki jo sestavljajo vokalistka in glavna avtorica skladbe "Sanje" **Beti Strgar** (pesem je tudi odlično odpela), kitaristi **Martin Mavrič**, **Andraž Bajt** in **Gregor Gololičič**, basist **Peter Srebrnič**, **Martin Gerbec** na bobnih in **Ana Križnič** na klaviaturah, se je oblikovala pred tremi meseci. "Po mnenju publike, ki nam je nagrado izglasovala, pa smo na pravi poti in bomo skupaj sanjali o glasbi tudi v prihodnje," zagotavljajo mladi kanalski glasbeniki. (A.K.)

Eno opravilo v čast in spomin

Primožu Trubarju

sedeli v dvorani Kulturnega doma v Desklah. Dolg aplavz je namreč pomenil nedvoumno potrditev in nagrado nastopajočim za njihov trud, hkrati pa so obiskovalci izrazili tudi spoštovanje in priznanje človeku, ki je prispeval neprecenljiv delež v razvoju slovenskega jezika in slovenstva.

Twirling skupina Deskle Delovno in z novo obliko združevanja

DESKLE - Twirling skupina Kulturnega društva "Svoboda" je bila poleti in jeseni zelo dejavna. Po uspešni organizaciji aprilskega Državnega prvenstva Slovenije v Kanalu so si nastopi kar sledili. Tako so dekleta nastopala na kanalskih Skokih z mosta, na srečanju generacij v Anhovem, na Prazniku kostanja na Ligu in v Vitovljah, na srečanju pihalnih orkestrrov, večkrat pa so nastopile s Pihalnim orkestrom Koper - med drugim na državni proslavi ob Priključitvi Primorske k matični domovini. Manjkale niso na marsikateri odbojarski tekmi in še kaj bi se našlo.

Piše: Nika Bratuž

Poletje je bilo naporno tudi za starejše twirlerice, ki so se vključile v program izobraževanja strokovnih delavcev v športu. Tečaj je obsegal 58 ur praktičnega dela v Zrečah pod vodstvom naših in tujih inštruktorjev, 20 ur teorije na Fakulteti za šport z njihovimi predavatelji ter izpite na Twirling zvezi Slovenije in Fakulteti za šport. Program se je prvič v zgodovini slovenskega twirlinga izvajal pod okriljem Fakultete za šport in to pomeni še dodatno potrditve znanja naših twirleric. Dekleta so izobraževanje vzela z vso odgovornostjo in celo poletje trdo delala. Trud pa se je obrestoval, saj so v začetku septembra postale prva generacija licenčnih vaditeljic twirlinga pri nas. Skupno je ta naziv prejel sedemnajst twirlerjev, med njimi sedem naših članic. To so Ana Kašček, Suzana Šuligoj, Tina Maffi, Nena Štendler, Nežka Kralj, Angelika Koncut in Anja Rustja. To pomeni veliko pridobitev za našo skupino,

saj omenjene sedaj lahko mlajšim članicam nudijo strokovno treniranje. Pet izmed teh deklet pa bo izobraževanje nadaljevalo na drugi stopnji za učitelja twirlinga. Z začetkom novega šolskega leta je v skupino prišlo 13 nadebudnih deklic, starih od 7 do 9 let in želežnih vrtenja palice. Te naše najmlajše članice pridno trenirajo in prvič se bodo predstavile ob obisku dedka Mraza v Desklah. Twirling skupina zdaj šteje 61 članic med sedmim in dvaindvajsetim letom starosti. Trenirajo dvakrat tedensko, treningi pa potekajo večinoma ob petkih in sobotah, saj je večina trenerk študentk. Dejavnosti twirling skupine so dosegle tolikšen obseg, da so se v upravnem odboru odločili za ustanovitev športnega društva. Na ustanovnem zboru 10. novembra 2008 se je zbralo 25 članic in staršev ter ustanovilo Twirling klub Deskle. Skupaj mu zaželimo veliko uspehov v njegovi krstni sezoni!

Foto: B. Bizjak

Iz Twirling skupine v Twirling klub

Smučarski klub Salonit Eno smučišče in nagajive zime

Foto: SK Salonit

Smučišče Kal nad Kanalom z vsemi potrebnimi dovoljenji

Smučarski klub (SK) Salonit je bil ustanovljen leta 1983 in od takrat neprekinjeno deluje. Šteje 30 podpornih članov in ni organiziran v tekmovalnem smislu. Njegova glavna dejavnost je upravljanje s smučiščem in vlečnico v Kalu nad Kanalom.

"Za največji uspeh si štejemo, da smo uspeli smučišče, kljub zelenim zimam in mnogim spremembam zakonodaje v zadnjih letih, obdržati 'pri življenju'. Člani kluba pri-

pravimo smučišče takoj, ko za to nastopijo ustrezni pogoji. Sneg nas nikoli ne preseneti nepripravljene," sta pogovor začela predsednik SK Salonit Roman Lazar in podpredsednik Aleš Ipavec. V kanalski občini je trenutno samo smučišče v Kalu nad Kanalom. Zaradi bolj milih zim v zadnjem času ni dovolj snega, ob pomanjkanju vode pa tudi umetno zasneževanje ni mogoče. "V vsej nekdanji novogoriški občini je smučišče v Kalu nad Kanalom

edino smučišče, ki ima vsa potrebna in veljavna dovoljenja ter hkrati zadostno število strokovno usposobljenega osebja za upravljanje z napravami. K ohranitvi in nadaljnjemu razvoju tega smučišča bi bilo smiselno vključiti vse občine, ki so nastale iz nekdanje skupne občine. Možnosti so namreč za organiziranje tečajev smučanja, športnih dnevo, pa tudi treningov mlajših in starejših selekcij smučarjev," menita sogovornika.

Ali v bližnji prihodnosti razmišljate o možnosti izgradnje še kakšnega smučišča v občini Kanal ob Soči. Obstajajo morda realne možnosti za to?

"Možnosti so, vendar za to ni realnih podlag - tako zaradi vse zahtevnejše zakonodaje pri obratovanju in uporabi smučišč kot tudi zaradi pomanjkanja snega v zadnjih letih."

Kje sicer člani SK Salonit smučate?

"Člane našega kluba lahko srečate po vseh smučiščih v Sloveniji in v Furlaniji. Pogosto odhajamo tudi v Dolomite."

Kakšni so vaši nadaljnji cilji?

"Trenutno imamo veljavno obratovno dovoljenje za smučišče v Kalu do leta 2012, prav v teh dneh pa podaljšujemo tudi obratovno dovoljenje za vlečnico, predvidoma do leta 2011. Naša prihodnost je

odvisna predvsem od občine in od lokalnega gospodarstva."

In denar? Ali imate poleg glavnega pokrovitelja Salonita še kakšne sponzorje?

"Finance, še posebej pri takšni dejavnosti kot je žičničarstvo, vedno predstavljajo velik problem. Zaenkrat nam uspeva, da dejavnost predvsem zaradi velike prizadevnosti, požrtvovalnosti in prostovoljnega dela članov, peljemo naprej. V prihodnje bo potrebno zaradi nujnih vzdrževalnih in obnovitvenih del, ki jih zahteva vse strožja zakonodaja, nujno zagotoviti večja finančna sredstva."

Praznični čas je pred nami. Kako ga boste zaznamovali v klubu?

"Želimo si, da bi bila letošnja zima radodarna s snegom in snežna odeja dovolj debela, da bomo za božično-novoletne praznike smučišče v Kalu lahko spravili v pogon. Člani kluba bomo praznovali predvsem v krogu svojih družin in prijateljev."

Kakšne so vaše želje v prihajajočem letu?

"Želimo si uspešne sezone s čim več obratovalnimi dnevi. Sicer pa člani SK Salonit vsem skupaj želimo predvsem zdravja, miru in obilo uspehov v letu 2009."

Marko Lazar

Kanalski balinarji vabijo S svežimi močmi naprej

Balinarski klub Kanal, ki je pred dvema letoma praznoval srebrni jubilej, torej 25. obletnico obstoja, je pred petimi leti že nastopal v 2. slovenski ligi - zahod, a nesrečno izpadel. Trenutno je član občinskih lig. Klub se želi osvežiti z mladimi močmi in se v bližnji prihodnosti znova povzpeti na državno raven tekmovanja.

Piše: Marko Lazar

"Klub trenutno šteje okoli 50 članov. Približno polovica je žensk, polovica pa moških. Pred petimi leti smo z uvrstitvijo moške ekipe v drugo državno ligo dosegli največji uspeh, a potem, žal, izpadli, ker je iz višjega ranga tekmovanja izpadlo več primorskih ekip," je klepet z nami začel Emil Testen, ki Balinarskemu klubu (BK) Kanal predseduje že šest let. Po izpadu je nekaj obetavnih balinarjev zamenjalo sredino, tako da se Kanalcem ni več uspelo uvrstiti v višji tekmovalni rang. Toda sedaj načrtujejo osvežitev ekipe, pa tudi vrnitev nekaterih nekdanjih članov, tako da bi se lahko v treh letih znova uvrstili v 2. državno ligo.

Balinišče imate v spodnjih prostorih kanalske športne dvorane ...?

"Tako je. Balinišče je dvostezno, zato načrtujemo zgraditi še štiristeznega, ki pa bo zaradi cenežje iz-

gradnje kar na prostem."

Katerih tekmovanj se udeležujete?

"Nastopamo v občinskih ligah. Klub se udeležuje tudi raznih turnirjev po Sloveniji, pa tudi zunaj meja. Sodelujemo z Italijani in Hrvati. Enkrat na leto organiziramo tudi močan mednarodni turnir v Kanalu, ki se ga udeležujejo ekipe iz Slovenije, Italije in Hrvaške."

Na državnih prvenstvih ste že dosegli tudi nekaj odmevnih rezultatov...

"Tako je. Pred tremi leti sta naši članici Kazimira Simčič in Maruša Tinta postali državni prvakinji v dvojicah, v moški konkurenci pa je doslej največji uspeh dosegel Igor Jakopič, ki se je med posamezniki uvrstil med osem najboljših v Sloveniji."

Foto: BK Kanal

Zbor balinarok pred začetkom turnirja v Kanalu

Dejali ste, da želite klub osvežiti z novimi močmi. Kakšno je zanimanje mlajših za ta šport v vaši občini?

"Zaenkrat - žal - ni pretiranega zanimanja, toda prepričan sem, da je ta šport tudi za mlajše lahko še kako privlačen. V osnovnih šolah želimo organizirati tudi krožek in balinanje s tem približati mlajšim. Sicer pa v klub vabimo vse zainteresirane, tako moške kot tudi ženske, da se nam pridružijo. Še posebej pa so vabljeni mladi. Obiščejo nas lahko vsak večer od ponedeljka do petka med 18. in 20.

uro na balinišču v Kanalu."

Kako pa kaj s financami?

"Ob tej priložnosti bi se rad še posebej zahvalil kanalski občini za sponzorstvo, seveda pa tudi drugim manjšim sponzorjem po Sloveniji, ki nam pomagajo."

Bližajo se božično-novoletni prazniki. Ali za ta čas pripravljate kakšno posebno prireditev?

"Organizirali bomo klubsko tekmo, v kateri se bomo pomerili kar med seboj. Seveda pa bomo na koncu tudi nazdravili."

cafe Libero

srečno

2009

The logo for ESAL, consisting of the word "ESAL" in a bold, blue, sans-serif font with a registered trademark symbol (®) to its upper right. It is positioned in the top right corner of the page, above a photograph of a roof.

Valovitka® je moderna kritina, razpeta med morjem in gorami

Z vami smo že 10 let

Izbiri kritine narekuje v prvi vrsti naklon strehe. Za strehe z blagim naklonom so v osnovi primerne kritine iz elementov večjih velikosti, za strehe z večjim naklonom pa to ni pogoj. Esalova vlaknocementna plošča, ki jo podjetje trži pod blagovno znamko Valovitka®, je primerna za vse vrste streh novozgrajenih ali dotrajanih stanovanjskih hiš, družbenih, industrijskih in kmetijskih objektov z naklonom že od 7° naprej.

Esalova strešna kritina velja za lahko streho, ki potrebuje preprosto nosilno konstrukcijo. Prav zato je primerna tudi za sanacije starejših zgradb, saj bistveno manj obremenjuje ostrešje in celoten objekt. To je prednost tudi za objekte na potresnih območjih. Zaradi svoje sestave in fizične oblike je izredno prijazna leseni podporni konstrukciji. Strehi in podstrešju skupaj omogočata ugodno prezračevanje in s tem preprečevanje nastajanja kondenza. K temu dodatno pripomore prezračevano slemo, ki dopušča, da se s toplim zrakom izloča tudi vlaga.

Valovitka® je ekološko neoporečna, estetsko dovršena ter enakih oblik in dimenzij kot stara salonitna plošča, zato je najprimernejša za njeno zamenjavo. Prav njene dimenzije, standardna petvalna Valovitka® meri 1.250 x 920 mm, so velika prednost, saj omogočajo hitro, enostavno, predvsem pa ekonomično pokrivanje streh, pri čemer ne gre zanemariti tudi nižjega stroška podkonstrukcije.

Dolgoletna praksa je pokazala, da Valovitka® uspešno kljubuje močnejšim vetrom in burji. To ji omogočata njena oblika in način pritrditve na podporno konstrukcijo s samovrtalnimi SFS vijaki. Ima visoko odpornost proti toči ter visoko elastičnost, kar pomeni, da je občutno bolj odporna na mehanske poškodbe kot stara salonitna plošča.

Valovitka® doseže s svojo obliko mehko valovito površino. V kombinaciji z ročno oblikovanimi zaključnimi elementi v matirano rdeči, rjavi, svetlo ali temno sivi barvi pa ustvari naravno in estetsko dovršeno streho.

VALOVITKA®
STREŠNA KRITINA IZ NARAVNIH MATERIALOV

ESAL d.o.o. | Anhovo 9 | SI - 5210 Deskle
tel.: +386 (0)5 392 16 11 | www.esal.si | esal@esal.si

So ga (že) naskoč'li!?

Leto je mimo, kar je glasnik Brvar zakolovratil po teh krajih. V drugačni preobleki in z nekoliko predružačenim miselnim trustom. Trikrat je potegnul raze in praske po tej obsoški zaplati zemljice brez večjih pretresov ali emocij. Po četrtem brazdanju čez občinsko tkivo pa se je vnelo

Carica Milica podžupanska: Moram reči, da sem razočarana. Šla sem pazljivo od strani do strani ... pa to ... poslušate ... saj mi pljuvamo sami po sebi!!! Poslušate ... pa tista svetnica Vanda ... kaj ta tam piše ... Tega ji ne bi smeli dopustiti! A župan pregleda številko preden gre v tisk? Veste, z glasnikom Brvarjem moramo delati reklamo županu, ne pa tako ...

Prišepetovalec glasnika Brvarja: Cenjena vaša visokost! Vsaka kritika je dobrodošla, da je le utemeljena, mislim, argumentirana. Tako koč imate Vi svoje mnenje o neki stvari, nekem pojavu ali dogodku, tako je zaželeno in demokratično, da enako pravico dopustite tudi drugemu. Omenjena, ki puščico vanjo upirate, zastopa določeno število ljudi, od katerih je dobila mandat na volitvah ...

Carica Milica podžupanska (kot da ne poslušaj, vpade v besedo in nadaljuje s svojo erupcijo): Poznam, kaj je vaše delo, veste. Preden

sem prišla v te kraje, sem službovala na našem osrednjem časniku in tam spoznala, kako mora nosilec vaše funkcije slediti nekim usmeritvam vodstva ... direktorja ali kaj jaz vem ... lastnika. Poslušate, občina je vendar tu lastnik, a ne?! Zato mora imeti kontrolo, kaj se v njenem glasniku objavlja. Ne pa s tisto cisterno v Soči ... groza ... in še na prvi strani. Imeli smo tu na obisku našega predsednika ... ja, predsednik države sodi na naslovnico, saj vendar ne pride ravno vsak dan v Kanal.

Prišepetovalec glasnika Brvarja: Vaša cenjena visokost! Glasnik ima svoj koncept, zasnovano, v kateri je poudarek iz nosilne teme tudi na naslovnici in v večji sliki. Obiska predsednika države pa seveda nismo prezrli ...

Žup. Andrej (v pokroviteljsko zašiljenem tonu): Ja, ampak s takšno slik'co, da ga komaj razločiš. In Tinci je voščil samo predsednik države, ne pa tudi župan ...?! Saj ne, da bi moral biti zabeležen ob vsakem dogodku, ampak v teh primerih se le spodobi. In tisto s Civilno zaščito tudi ni izpadlo v redu ... poleg tega bi slika mor'la bit' večja ... ja, ne vem, poslušam cel kup kritik. Je prav, da odslej gremo pred objavo skupaj skozi ...

In izpod Globočaka zadoni: Ho, ho, ho ... 'al bo glasnik Brvar občinsko trobilo al' ga pa ne bo!

Šege in običaji Kolednikom na pot

"Prišli smo mi, kralji trije, Gašper, Miha, Boltežar...." Tako se je nekoč, pred več kot osemdesetimi leti, slišalo petje fantov v prazničnem božičnonovoletnem času. Ta običaj so "zares" vzeli tudi trije fantje iz Gorenje vasi in s Pečna. **Alojz Suligoj, Jožef Križnič** ter edini še živeči "gorevžanska starosta" **Rajko Medvešček**. Oblekli so "mantelne", eden od njih se je po obrazu namazal s sajami, s sabo pa so nosili zvezdo repatico in palice. Manjkale so samo kamele.

Opisuje: Ana Križnič

Fantje iz Gorenje vasi in okolice: z leve nekdanja kolednika Jože Križnič in Rajko Medvešček, sledijo Silvester Laščak, Vladimir Markič, Friderik Ipavec in Emil Paravan, pred njimi Stanislav Podbršček

Petnajstletni so kot sveti trije kralji skupaj pripotovali vse do Britofa, nato pa se vrnili čez Kambreško in Ročinj do Kanala ter naslednji dan šli še do Kanalskega Vrha. Spali so v hlevih, kjer je bilo, kot se spominja **Rajko Medvešček**, zelo mokro. Širili so praznično vzdušje in vsak si je prislužil po pet lir. "Z njimi sem si kupil par usnjenih čevljev. Enako sta svoj zaslužek porabila tudi Alojz in Jožef," dodaja Rajko.

Po njegovem in pripovedovanju mojega dedka Jožefa je bila družina vesela in razigrana ter povsod lepo sprejeta. Da je bila to izkušnja, ki se je fantom zares vtisnila v spomin, pričajo nevsakdanje dogodivščine, ki se jih starosta Rajko še dandanes zelo rad spominja: "Za kosilo nas je na Močilih pri družini Bordon pričakal močnik s krompirjem, na Krasnem pa celo zabeljena ajdova polenta."

Ne gre dvomiti tudi v njihove pev-

ske sposobnosti, saj so tudi pozneje sloveli kot odlični pevci.

Siroka in bogata tradicija

Koledovanje pa sega mnogo dlje kot v leto 1935, saj nosi veliko in bogato tradicijo. Običaj je poznan iz poganstva, ko so ljudje praznovali prehod iz starega v novo leto. To je bil tako imenovani praznik "Kalendae Januariae". S prihodom krščanstva je šega dobila nov pomen. Povezalo se jo je s praznikom Gospodovega razglasenja, ki ga v ljudskem jeziku poznamo pod imenom Sveti trije kralji.

Vse od 16. stoletja je bila navada, da so šolarji obiskovali domove bogatašev, tam peli in jim prinašali blagoslov, in tako pridobili nekaj denarja za šolanje. Običaj je pri nas zamrl konec druge svetovne vojne. Tako je bilo vse do leta 1994, ko ga je misijonsko središče Slovenije znova začelo obujati. Akcija od tedaj neprekinjeno poteka vsako leto.

Otroci koledniki

Za akcijo je leta 2006 izvedel tudi kanalski župnik **Robert Ušaj** in poskusil znova angažirati otroke, da bi obudili običaj. To je storil ravno

pravi čas, saj besedilo in melodija pesmi izpred osemdesetih let še nista bila izgubljena. Glasba in tekst sta se tako prvič zapisala in krstjenjanski otroci so se za en dan spremenili v svetopisemske osebe. Za zabavo in vendar čisto zares je otroški živžav preplaval vas. Skupaj z živim jagnjetom so kralji, pastirji in pastirice obiskovali domove, občudovali jaslice, prepevali in blagoslavljali, za njimi pa je na podbojih ostala sled krede ali nalepke. Otroci so uživali, vaščani pa so prišleke lepo sprejeli in radi prisluhnili kratkemu programu.

Neposrednost namesto potrošništva

Takšen obisk otrok zagotovo polepša božični čas, saj namesto gore sijočih ameriških božičkov in jelenčkov, ki nam jih priporoča dandašnji kapitalistični svet, na hišna vrata potrkata otroški smeh in pesem. Lepo bi bilo, če bi takšni običaji znova zaživel v čim večjem obsegu. Za to ni potrebno veliko. Samo pripravljenost in malce organizacijske spretnosti in že se turoben dan spremeni v posebno izkušnjo - tako za otroke kot ostale, predvsem starejše ljudi.

Krstjenjanski otroci - koledniki: Matic, Maja, Peter, Mateja, Miha, Jan in Katarina. Starejši fantje so bili Sveti trije kralji, ostali so jih spremljali z jagnjetom, vsi skupaj pa so v vsaki hiši zapeli.

Časopis Most izdaja občina Kanal ob Soči, Trg svobode 23, 5213 Kanal. Odgovorna oseba izdajatelja: Andrej Maffi. Odgovorni urednik: Valter Pregelj. Člani uredniškega odbora: Ksenija Černuta, Irena Hočevar Križnič, Darja Skrt, Bojan Perše. E-naslov: glasilomost@yahoo.com. Oblikovanje: Capelo d.o.o. Tisk: Kočevski tisk. Naklada: 2.500 izvodov. Časopis Most je vpisan v razvid medijev pri Ministrstvu za kulturo RS pod zaporedno številko 705.

TRDNI TEMELJI ZA PRIHODNOST

Vesel božič in srečno novo leto 2009

